

*EX LIBRIS
WALTER MUIR
WHITEHILL JUNIOR
DONATED BY
MRS. W. M. WHITEHILL
1979*

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

f

Antics documents de llengua catalana

i

Reimpressió de les Homilies d'Organyà

per

Joaquim Miret i Sans

Doctor en Dret Civil i Canònic

Acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona

Membre de l'Institut d'Estudis Catalans

Corresponent de la Reial Acadèmia de l'Història

Corresponent de la Reial Acadèmia Sevillana de Bones Lletres

BARCELONA

LLIBRERÍA ANTIGA I MODERNA DE S. BABRA, LLIBRETER-ANTIQUARI

CARRER DE LA CANUDA, 45

1915

ANTICS DOCUMENTS DE LENGUA CATALANA

— I —

REIMPRESSIÓ DE LES HOMILIES D'ORGANYA

Antics documents de llengua catalana

i

Reimpressió de les Homilies d'Organyà

per

Joaquim Miret i Sans

Doctor en Dret Civil i Canònic

Acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona

Membre de l'Institut d'Estudis Catalans

Corresponent de la Reial Acadèmia de l'Historia

Corresponent de la Reial Acadèmia Sevillana de Bones Lletres

BARCELONA

IMPRESA DE LA CASA PROVINCIAL DE CARITAT

CARRER DE MONTALEGRE, 5

1915

ANTICS DOCUMENTS DE LENGUA CATALANA

En la perllongada encerca de documents dels segles X^e al XIIIe escrits en català, sempre havem procurat aplegar els de caràcter privat o atorgats per particulars, fugint dels de les cancellerías i dels lletrats com a més fidels reveladors aquells de la parla pòpular o corrent de son temps.

La nova col·lecció que ara donem a l'estampa pertany a la mateixa mena. En sa gran part provenen de la secció de pergamins *Monacals*, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó i dels pergamins sense classificar de l'Arxiu de la Seu de Barcelona. Són tan pocs els documents en vulgar encara en la XIII^a centuria, que, de més de 3,500 pergamins que acabem d'examinar en el segón dels esmentats arxius, pertanyents tots a contractes entre particulars, i tots de la citada centuria, no arriben a una vintena els redactats en català. Ja vàrem advertir en el nostre treball presentat al Congrés de la Llengua Catalana, que, del primer miler de pergamins del temps de Jaume I, conservats a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, únicament eren tres els escrits en vulgar. Podem assegurar que fins al regnat de Jaume II, o sia fins a les darrerías del segle XIIIe, la proporció dels documents en català respecte dels llatins en els grans dipòsits documentals no passa mai de l'hu per cent.

Això sol ens demostra l'interès i la valúia d'aquestes col·leccions d'escriptures atorgades entre particulars, per arribar, en dia no llunyà, a la formació del *Corpus* dels documents de llengua catalana.

Les nostres col·leccions són les següents: *El més antig text literari escrit en català, precedit per una colecció de documents dels segles XIe, XIIe i XIIIe*, en la «Revista de Bibliografia Catalana», any IV, n.º 7, corresponent a 1904 (Barcelona, 1907). — *Patrius Sermo, documents en català vulgar del temps del rei en Jaume I*, en el volum del «Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana», celebrat a Barcelona en 1906 (Barcelona, 1908). — *Documents en langue catalane, haute vallée*.

du Sègre, XIe - XIIe siècles, en la «Revue Hispanique», volum XIX (New York-París, 1908). — *Aplech de documents dels segles XIe y XIIe per a l'estudi de la llengua catalana*, en «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», volum VI (Barcelona, 1911-12). — *Pro Sermone plebeico*, en «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras», volum VII (Barcelona, 1913-14). La col·lecció que ara publicuem és doncs, la sexta; i repetim ací els facsímils en fotograbat donats en el darrer dels esmentats treballs, per fer-ne un tiratge més acurat.

Es de desitjar que els investigadors tinguin present aquest aspecte de la contribució a l'estudi del passat de Catalunya, l'aportació d'escriptures no subjectes a formularis immutables o a patrons de cancelleria, per a constituir el *Corpus de documents de la llengua catalana*. L'Alart ja deia, més de trenta anys enrera, que el progrés de nostra parla deu cercar-se en contractes particulars: «c'est surtout dans les donations, ventes, testaments et autres actes de la vie privée, que l'on surprend à chaque pas la langue catalane parlée, sans que le latin qui la recouvre puisse en déguiser les formes ou la couleur». I més avall afegeix: «il faut donc, pour l'histoire de la langue, recourir avant tout aux textes originaux dont la date est parfaitement sure, si l'on veut suivre et étudier les origines, la formation, les variations, les progrès et les formes diverses des mots et de la syntaxe».

Això darrer no ho creiem prou exacte; encara que siguin documents sense data, si's veu que són perfectament autèntics, els caràcters extrínsecs conserven concordança, i pot aproximar-se, per altres documents atorgats per les mateixes persones, la data entre termes de vint o trenta anys, aitals documents conserven igual interès i tota la valúia per l'estudi filològic i per l'història de la llengua. En la present col·lecció molts dels documents no tenen data, i no obstant se pot, sense cap pòr, senyalar-la, a cada hun, amb una regular aproximació.

Podríem augmentar la present serie de documents de llengua amb alguns dels publicats ja en nostre treball *Los noms personals y geográfichs de la encontrada de Terrasa en los siglos X^e y XIe* (Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona), núms. 55 i 56, any 1914); però ens limitarem a cridar l'atenció del lector sobre aquella col·lecció de 152 escriptures i destinarem avui el lloc a nous textos.

Acabarem la present col·lecció amb la reimpressió de les *Homilies de quaresma*, atrobades a la iglesia d'Organyà, no solament per resultar ja avui difícil d'adquirir la primera edició feta en la «Revista de Bibliografía catalana», sinó per col·locar degudament el full que, descobert amb posterioritat, tingué que donar-se com apèndix llavors, i, ademés, per fer-hi lleugeres correccions.

Tant la descripció i observacions sobre les *Homilies d'Organyà*, com les dels setze documents amb facsímils reproduïts ací del «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras», se trobaràn, naturalment, en el lloc de la primitiva edició. Ací no fem més que la transcripció simple

del document o del fragment de document quan el facsímil és parcial. Els dos darrers facsímils són inèdits, tant la *Remembranza* que fa Na Bondía dels crèdits que té contra En Bernat Eimeric (de mitjans dels segle XIIIe) com la plana 13, pertanyent al fragment descobert posteriorment de les esmentades *Homilies de quaresma*. Les altres mostres gràfiques de dites Homilies poden veure's en la «Revista de Bibliografia catalana», n.º 7, any 1904. La transcripció de la plana 13, objecte del present facsímil, ja és troba en el text complert que reproduïm.

I

Esriptura de venda de 23 de juny de 973 (9 calendes juliol, any 19 del rei Lotari); de l'arxiu del Monastir de Sant Llorenç del Munt, avui a l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

«In nomine Domini ego Suniario vinditor sum tibi Bago et uxori sue Todesera emtores..... vindimus vobis mulino meo proprio in uno die et una nocte..... in comitatum barchinonense intus in villa vocitata Goncheras (¿Junqueras?) et afrontat ipso mulino..... de oriente in ipsa pena que dicunt ad ipsas esplugas vel in ipso alueo ripullo..... in precium solidos IIII. et migo.....»

II

Esriptura de venda de 7 d'abril..... té esborrat l'any del regnat de Lotari (entre 956-986); del Monastir de Sant Llorenç del Munt, ara a l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

Susana ven a Ermengarda «..... casa et molino cum sua resclausa et suum regum et subtus regum et solos et supraposito et suum encauum et suas molas et suos ferros.....»

III

Esriptura de commutació de 2 de juliol de 996 (6 nones juliol any 10 del rei Uch); del fons de Monacals de l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

«In nomine Domini ego Bonefilius commutator sum vobis Odo gracia Dei episcopus sedis Gerundensis et nutu Dei abba Sancti Cucufati cenobii..... bona voluptate ut commutationem fecissemus inter nos sicuti et facimus, dono namque uobis in comutatione ipsa insula qui fuit de morone exceptus ipso tercio et ipso decimo que fuit de Ilia que est ipsa insula iuxta alueo lubricato prope ipso guado que dicunt bonamica; et in alio loco terra que est in termino de Micano in locum que dicunt ad ipsas concas et item ibi alia terra in Micano pareliadas .II. que sunt in iam dictas concas.....»

IV

Esriptura de venda de 25 d'octubre de 1005 (8 calendes novembre, any 9 del rei Robert); pergamins de l'Institut d'Estudis Catalans.

«In nomine Domini ego Agio femina et filiis suis nomine Eldemarus et Iliia femina et Guislla et Cintol femina vinditores sumus tibi Bernardo et uxori tue Ermetruit emptores..... Kasa I. cum solo et supraposito simul cum unam cortem cum terras cultas vel eremas cum ipsa ruuira qui ibidem est..... qui michi advenit ad me Agio per meum X^{um} et ad nos infantes per genitores nostros siue per ullasque voces. Et est ipsa hec omnia in chomitatu Minorisa infra termine Nespula in parrochia Sancti Martini in locum que vocitant ad ipsa uilla. Et afrontat ipsa hec omnia a parte orientis in ipso *torrent* qui excurrit ad ipso feu. De meridie in ipsa *serra de ruuira* uel ad ipses *culistrores*. De occiduó ad ipsa *font de guadel*. De circi in ipsa uia qui pergit ad ipso feu uel ad ipsas *pedranas*..... in propter precium *pesas* .II. de auri cocti..... Facta ista carta vinditione VIII. Kalendas novembris anno VIII. regnante Raudebertu rege.»

V

Esriptura de venda de 27 de febrer de 1008 (3 calendes de març, any 12 del rei Robert); de la col·lecció de Monacals de l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

«In nomine Domini ego Ballo et uxor mea Ellesinda vinditores sumus tibi Viuas ... casas et curte cum solos..... que michi aduenit Ballo per donacionem que fecit michi Aurucio iudice qui fuit condam et ad me Ellesinda per meum decimumin comitato barchinonense in ualle uitraria ubi dicunt Kanalilia. Et afrontad..... de occiduo in uia de ipsa cabannella, de circi in torrente siue in ipsa costa de Olalapropter precium *penas* IIII.^{or} de auro cocto.....»

VI

Esriptura de venda de 8 de febrer de 1012 (6 idus febrer, any 17 de Robert); Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Altemir i els seus fills Ballofret i Joàn vénen al sacerdot Ricolf terres i casa del terme de Madrona, «in loco que dicunt Kanales iuxta ipso *guadello*». *Guadell*, diminutiu de *gual* (*vado* o *gue*).

VII

Esriptura de commutació de 7 de juny de 1016 (7 idus juny, any 20 de Robert); Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Els consorts Borrell i Emo commuten amb Belida *deodicata* i els

seus fills Ramon i Tota, una vinya del Comtat de Barcelona en *Kallense* (territori de Caldes de Muntbuy), «in termine de ipsa ruuira uel in locum que dicunt puteo putizo».

VIII

Éscriptura de donació de 13 d'abril de 1029 (idus abril, any 34 de Robert). Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

«In nomine Domini ego Guilielmus leuita et Mirone leuita nos qui sumus elemosinarios de condam Lobeti donatores sumus tibi Præciosa femina..... donamus namque tibi ipsum suum alaudem terris, vineis, Kasis cum curtis..... cum ipsa sua uexella quod ille prefato condam abebat in Tegorias cum parilio .I. de bouos cum illorum aparío et chaugos .II. et exada .I. et podadoras .II. quod ipse conditor abebat in chomitato barchinonense infra termine de Tegorias vel in Goncharias et afrontat omnia..... de parte circi in ipsa estrada terracense qui pergit ad ruuirano; de oriente in ipso rio de Kannameras; de occiduo in ipso pugio ante domum Sancti Vicentii ubi est ipsa fossa que dicunt de Ramio siue in ipso portello et in ipsa estrada de ipsa deuesa.....»

IX

Éscriptura de donació de 19 de janer de 1030 (14 calendes febrer, any 35 de Robert). Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Otger, abad de Sant Llorenç del Munt, fa donació a Guitart i Guillem de terra i casa en el Comtat de Barcelona «in terminio Kastelar ad ipso mur et afrontad de circi ad ipsa guardiola..... et de meridie in mata longa; de occiduo ad ipsa clusa.....»

X

Éscriptura de venda de 1.er de març de 1038 (calendes de març, any 8 del rei Enric). Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Ermengol i sa muller Guizenelle, vènen a Silinone un alou del comtat de Girona, terme de Celrà, que afronta, per orient, amb terme de Sant Pere de Gullà «et de meridie in ipsas preses et de occiduo in ipso concosto et de vero circi in alueo de Tezer.....»

XI

Éscriptura d'impignoració de 3 d'abril de 1038 (3 nones abril, any 7 del rei Enric). Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

El leuita Seniofret impignora a Guadamir, pel deute de cinc sesters d'ordi «et media emina et scudellas .II. tercanas a mensura de

tuo domo, quod tu michi prestasti..... propterea impignoro tibi modiatas .II. de maliol..... in territorio barchinonense in terminio de Monterolos.....»

XII

Testament de l'any 1039; pergamins de Sant Llorenç del Munt, Arxiu de la Corona d'Aragó:

El levita Guillem atorgà testament sacramental, declarat pels testimonis el 1.er de maig de l'any 9 del rei Enric i signat per l'abat Odgari. Diu: «..... et concessit ad matre sua parilio .I. de bous et ad Odger abba mula .I. et de alia mula ipsa sua medietate quod abebat..... et a Bonofilio Vidal bou .I.....».

XIII

Escriptura de venda de 29 d'abril de 1038 (copia del segle XIIe); arxiu de la col·legiata d'Organyà:

«In nomine Domini ego Gilabert et fratre meo Eizo et soror mea Rechille..... vinditores sumus tibi emptori nostro Iozfret presbitero..... ipsum nostrum alaudem quem abemus in valle..... apendicio de Sancta Maria in villa vocitata Amindula vel in eius aiacenciis sive et in ipso uinner de puial..... et I. vinea que dicunt rossa cum suo uinnal et alio uinnal prope ipsa tua chomella. Abet afrontaciones ipsas Kasas cum ipso ort..... de I. latus in ort de Ricolf Antonn et de subtus in alaudem qui fuit de Compan et de Sunigell et ipsa vinea que dicunt rossa cum suo uinnal afrontat de I. parte in ort de Ricolf Anton et de alia in vinea de Galin de Organna, de III. in vinea de Mir et de Galin de Kasselles et de IIII. uero parte in uinea de Oriol sive et in stirpe et abet afrontaciones ipsum alium uinnal de I. parte in ipsa tua Comella, de alia in stirpe, de III. in vinea de Mir de Chaseles. Quantum istas afrontaciones includunt sic uindimus tibi..... et recepimus propter precio solidos VIII. placibiles in rem valentem et est manifestum..... Facta est ista karta vindiciones III. Kalendas madii anno VIII. regnante Enricho rege. Signum Gilabert. Sig. Ezo. Sig. Rechille qui ista carta vindicionis rogavimus scribere..... Sig. Argouard. Sig. Gillelm Sanz. Sig. Gifret Onofred. Adalbertus presbiter rogatus scripsi et sub die et anno quod supra».

XIV

Escriptura de venda de 18 d'abril de 1041 (14 calendes maig any 11 d'Enric); fons de pergamins de Sant Llorenç del Munt, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Guifret i sa muller Cixol vènen al Monastir de Sant Llorenç terres en el Comtat de Barcelona, terme de Terrasa, «in locum que dicunt sot siue banieres et afrontat de oriente in strata qui pergit per turre

que dicunt de Godeleua; de meridie in strata de Olmatel qui pergit ad Egara; de occiduo ad ipsa arena sive ad olzines; de circi per ipsa strata de parietes antiges.....»

XV

Cessió de terres de 7 d'abril de 1061 (7 idus abril, any 2 del rei Felip); Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

El sacerdot Ramón concedeix al Monastir de Sant Llorenç de Bagà «qui est fundatus prope alueo Bestasinde (*riu Bastareny*) ipsum meum alaudem quem abeo in comitato Bergitano siue in Balcebre in aiacencias de Castro figolo id est mea ostalitate qui fuit de Loboabet afrontaciones de parte orientis in ipso iou in terra Sancti Laurencii; de meridie in sancti Salvatoris siue in flumen Lubregad.....»

XVI

Esriptura de donació de 29 de juliol de 1064 (4 calendes agost, any 5 del rei Felip); pergamins de Sant Llorenç del Munt, Arxiu de la Corona d'Aragó:

El sacerdot Ramón Oliba i sa muller Richela i son fill Petrono donen al Monastir de Sant Llorenç terra i casa a Matadepera, «et afrontad de orient in ipso puio de callerols; de meridie in ipsa arena sive in ipso puio de ipsa aspra; de circi in ipsa serra de aladern.....»

XVII

Testament del temps del rei Felip (entre 1064 i 1104); pergami trocejat i esborrada molta part de la data, en la qual sols se llegeix any ..V.. de Felip; Arxiu de Sant Llorenç del Munt, ara a l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

Gerbert Bonús, estant malalt, fa testament, nomenant marmessors a Amat Eldric, Miró Goltred i altres (1). Deixa a la catedral de Barcelona terres al Panadès «et eschudellas .X. et libro .I. iudicet et tropiero et psalteri .I. minore..... Et concedo ad Sancti Laurencii modiatas II. de vineas ridalenchas et tonna .I. guarimera que est in mea mansione de Roddoros..... Ad Sancti Laurencii cenobii escodas .II. et iunego .I.....

(1) Tenim un document atorgat per Amat Eldric en 1055 (*Documents sur les juifs catalans aux XIe, XIIe et XIIIe siècles*, par J. Miret y Sans et Moïse Schwab, en la «Revue des Etudes Juives», n.º 135); dos altres de vendes fetes en en 1038 i 1039 a Gerbert *prole Bonucio* (*Los noms personals y geogràfics de la encontrada de Terrasa*, per J. Miret, en *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras*, n.º 56); un altre de 1049, de la comtessa Ermesindis, on firma Amat Eldric com a testimoni (item. *Boletín*, n.º 56). Es, doncs, molt probable que aquest testament sia dels primers temps del regnat de Felip, o de l'any V o, tot lo més, de l'any XV. o sia anterior a 1070.

et donent ipsos meos elemosinarios tantum de meum mobilem ut siat factum ipso leccionero de Sancti Laurentii.....»

Deixa a sa filla Nevia el castell de Petra i «uacha .I. bragada et alia sauina et pullina .I. caballina et ipsa medietate de ipsas chapras et oues, porchos et ipsos meos drapos totos cotos et gaudengas et blumacios exceptus gaudenga et feltro et blumacio .I. que ego porto in meo lecto; alios meos drapos qui sunt in Barchinona et in Lozario concedo totos ad filia mea Nevia et mapes et toualies et lectos tornirericios; et concedo ad Bella filia Uiczario mancosadas .II. de meum abere et concedo Iaucefret ipsa mea sala noua cum ipso curtale iuxta ecclesia Sancti Iacobi.....»

XVIII

Esriptura de donació de 10 de març de 1064. Pergamins de l'Institut d'Estudis catalans:

«In nomine Domini ego Wifred et uxor mea Ermetruit donatores. Magnum nobis et satis..... Audientes sanctorum predicationes patrum quia elemosina..... concedimus atque tradimus ad domum Sancti Laurenti cenobii bagazanensis alaudem nostrum francum qui est in comitatu cerritanense in locum que vocant Uenzilles vel in Sanauastro qui nobis advenit de parentorum..... et abet afrontaciones de .I. parte in flumen Segre et de alia in petra cubertada et de .III in puio redonno et de .III. vero parte in riuo de Estollo..... In tali conventu ut..... possideamus et..... per unumquemque annum donemus nos donatores de ipso alaude ipsa tasca et de ipsas Kasas perna I..... post obitum uero nostrum remaneat ad Willem nepotem nostrum uel ad omnem posteritatem nostram et donent de ipso alaude ipso terz et ipsa perna iam dicta..... Facta ista carta elemosinaria VI. idus marcii anno .III. regnante Philippo rege francorum.»

XIX

Testament de 16 d'abril de 1085 (17 calendes maig, any 26 de Felip); Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

«In Dei nomine ego Renardus sanamente gra. D..... vols pergere in partibus Iherusalem visitare Sanctum Domini sepulcrum nec non et aliorum sanctorum qui in his regionibus circuire potero..... In primis iubeo ut teneat muliere mea ipsas egues et per unaqueque quadragesima inluminet Sancti Laurenti monasterii cum una lampada et Sancti Aciscli de Mulnel similiter. Ipsum alaude de Mulnell que comparauit de Petro Ademar teneat muliere mea in uita sua..... Ipsum mas de Adacio que tenet Miro de hera teneat muliere mea..... Ipsam meam quartam partem de ipsum mas de Segorelles teneat muliere mea..... Debet mihi domnus Gaucerandus uncias .XXXV. quindecim per unum Kauallum

ferran que donauit ad Ermengod Iocbert, viginti per unum Kauall que donauit a Bernard Pere..... et de ipsos primos pullinos qui exient de ipsas egues abeat unum Bertran filiolo meo..... Relinquo ad (opere?)..... Sancti Petri Rome in auere valente uncia .I.; ad Sancti Iacobi Gallicie similiter; ad Sancta Maria Sede similiter.....»

XX

Testament de 6 de desembre de 1088 (8 idus desembre, any 28 de Felip); Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Guillem, fill de Giscafret, atorga testament a l'entrar en religió i fa diferents deixes. Al monastir de Sant Pons de Tomeres deixa «ipsas meas domos quas abeo infra menia ciuitatis Barchinone ad ipso miraculo que fuerunt Riculfi gramatici et alias domos quas emi de Udalardo uicecomite et de Gilaberto Raimundo clerico..... et concedo Giriberto Guitardi alobetono .I. de tired. Debitor namque sum Benjamin hebreo mancosos sexcentos et Abraam caualer quadrigentos..... et Abraam caualer abet meas pignoras unas pelles armelinas et cipho .I. argenteo et uno auzturino rubeo et uno de tired obtimo et uno bocareio.....»

XXI

Acta d'enfeudació de 14 de maig de 1098 (2 idus maig, any 39 del rei Felip). Pergamins de l'Arxiu de la Catedral d'Urgell:

El bisbe Ot d'Urgell enfeuda als consorts Bernat Blidger i Remanga el domini en el castell de Sadaó, amb les terres, aigua i molí «et cum ipsos ortos et ortalibus et ipsos ferragenals siue cum ipsa era..... per fide sine engan per C. C. mancosos in auers ualentes et in bestias iouens in muls et in mules et qui de maior precio erit ipsos muls non fuisset de maior precio de uncias X^{em} et in bous et in eguas et in asens uel in oues et in super cinquanta mancosos de auro obtimo de ualentia aut in plata obtima..... Et ego Odo episcopus garents ten sia et aiudador contra cunctos homines per directa fide sine engan.»

XXII

Esriptura de cessió de terres i casa de 13 de març de 1144 (3 idus març, any 8 del rei Lluís el Jove); Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Pons Bertrand i sa muller Marquesa donen al sacerdot Oliver i a son germà Rotlàn Oliver, terres en el comtat de Barcelona, en el castell d'Arraona, parroquia de Sant Fèlix, i afronten per Orient «in ipso margine, a meridie in strata mercadera (1) et in uinea Arnalli

(1) En altre document de 12 calendes juny any 20 de Lluís el Jove, se cita també per afrontació «ipsa strata merchadera».

cuti; ab occiduo in carrera qua itur de Sancto Felice ad Antigam... sic laudamus vobis..... excepta una semodiata vinee cum terra ad mensuram vetulam minus unum iornal quam nobis retinemus. Et damus et laudamus vobis ipsum ortum in ipsa riera Riuopolli in ipsa fexa Sancti Cucuphatis cum medietate de ipsa nogera..... Iterum damus et laudamus..... ipsam casam que fuit G. Ugonis cum ipsa chaseta que cum eadem domo se tenet.....»

XXIII

Testament de 19 de janer de 1153 (14 calendes febrer, any 17 de Lluís el Jove); Monacals, Arxiu de la Corona d'Aragó:

Ramón Guillem disposa en testament que vol ésser soterrat en el Monastir de Sant Llorenç del Munt, amb la deixa de «par. .I. capons.... et dimitto Guilielmo filium meum cub .I. et tonnas .II. et folador .I. et dogat de .I. tonna.....et dimitto ad mea mulier .I. vaca..... et ad Sancta María del Pug (1) solidos VI. dimitto ad Sancti Martini ad sua opera migera .I. de blat et ad presbiteri migeres .III. per misses...»

XXIV

Testament de març de 1194 (Era 1232); Monacals, fonds del Monastir de Sant Llorenç de Bagà, Arxiu de la Corona d'Aragó (2):

«Hec est carta et detestamento que facio ego Don Bertran de elprat in meo sensu et in mea memoria. In primis laxo Sancta Maria de Ripol .V. solidos et quod exeant istos predictos dineros de ipsas exitas de montener, et laxo hec quod ego habeo in montner ad meos fratres ad Guillem de sax et ad Ramon de sax et similiter laxo ad meos fratres hec quod habeo in Sancta Cecilia totum ab integrum si cum in testamento de mea matre dicebat. et laxo ad Sancti Laurencii de bagada la meum mas de lemans de auelanet et una borda ad gol de alod franch. et laxo ad Sancta Maria de balceber .V. solidos et ad Sancti Saluatoris de jugo .III. solidos et ad Sancti Martini de ballunars .III. solidos. et laxo ad dona Asen ma soror et ad mon cognat. Belenger de Granena totum ab integrum de suls usque ad lenes. et laxo ad don johan de cascals et ad dona Belengera mea soror hoc quod ego habeo in Cerdanna totum ab intengrum et totum quantum ei de uerga au al. et laxo ad Saura et enclensa tot quant ei in agrauolat. et laxo mon sor Sancia em poder de Johan de Cascals hec sunt debitis quod debet don

(1) Era llavors molt freqüent entre'ls catalans fer deixes a l'iglesia de Santa Maria del Puy d'Auvernia.

(2) Aquest curiós testament de Bertràn del Prat, sembla pertànyer a un català de la comarca de Berga, establert a l'Aragó. Encare que és un tresllat fet en 1251, conserva molt interès per l'estudi de la llengua.

bertran dezprat a don Johan oguet. C.XX. solidos. et a Ramon de sant cogat .C.VI. solidos. et a berenger arnalt .XXVIII. solidos. et ad Guillem de granera .XL. solidos et ad Ramon de comenes .XX. solidos et a Ramon de Casamoner .X. solidos et a Johan de solans .XV. solidos et accepit duos clericos et de launo .XI. solidos. et rogo dad don Johan de cascals ut uos rogetis ad eos que dimitan me quod sciatis uere quod ego sacramentau madamentum de episcopo durger et laxo me a deo et a sancto ospitali meum corpus cum meum equm et meos armas. et laxo lo meo mulo cum illa sella et cum illo freno a tu bertran de lebac. et laxo istum predictum destinamentum in manu de don Johan de cascals et quod donent ad .XX. pauperes ad manducare et quod faciatis .C. missas pro mea anima cantare. quod nullum hominem non accipiant ullam rem de hoc suprascriptum usque dedistis siue paccatas et meum quo animalium .S. (sunt?) Esponaleros de hec supra scripto don Johan de puials et don bertran del uich. Facta carta in mense Martio Era M.^a CC.^a XXX.^a II.^a Artus hanc carta scripsit intus in Villa qui uocauit Alagon. Arnaldus burgesii qui hoc translatum fideliter scripsit et nichil se samite in eo addidit mim... aut modo aliqui uariauit et suum Sig ✠ num missit anno Domini M. CC. L. primo. die V. Kalendas Madii.»

XXV

Inventari de mobles de 28 de desembre de 1239; pergamins sense classificar de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«Quinto Kalendas januarii anno Domini M^o CC^o XXX° IX°. Hec est memoria que fit de rebus domini episcopi que erant in Valencia. Primerament XI. botes et una vinagrera. Item III. cauades. Item una ola de coure et una caulera et II. ferres et III. loces et una arpa et uns camascles. Item III. cetres et I. bassi et II. tendes plegades. Item III. touales et uns toulons. Item una lanterna de vidre et una plegadissa Item II. capels de ferre et una balesta et I. arc de balesta. Item I. cuyeser pintat. Item una caxa de quarels. Item XX et II. sacs de canebans. Item XV. cerons. Item cenayes. Item unes trepes del bisbe. Item I. morter de coure. Item XIII. cuyeres dargent et II. escudeles dargent. Item II. codofles de vidre de Suria et I. calasto et I. alamunt. Item II. destrals et una exa et altre exada noua el leyn de dauid et axi son dues exades noues. Item II. pasteres et una tina et una quartera et miga puluyera et I. cedaz et II. tapits uels et I. almatrac et II. estores ueles. Item I. escut del bisbe. Item III. taules de mengar, Item I. coutel de tayar carn. Item I. aster de ferre Item I. morter de pedra. Item I. parel de bous ab tot lur aparel.»

XXVI

Lletra de 17 de setembre de 1257; pergamins del fons de Sant Llorenç del Munt, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

«De nos en P. de Berga al feel seu en Jouan Febridor qui esta a Fornols salut et amor: fem vos saber que la senyoria que en Bertran de Merola e na R. sa muler auien el castel he el terme de Merola auem nos per titol de venda e de donacio quen sen an feita e per tzo com a nos ha om dich que vos auetz dret el Mas del Oltzina qui es el dits castel he el terme de Merola lo qual Mas nos uoliem establir ab totes ses pertinencies no uolgem en atzo enantar entro que em vos nos ne fossem fadigatz, per que us deim eus amonestam que daqui a la festa de Sant Luch primer vinent siatz vengut e tornat el dauan dit Mas aparelyat daqui a estar e fer a nos tzo que om natural he tengut de fer a son Senyor, e si ad aquel dia no eratz vengut ad atzo matex assignam uos altre dia tzo es saber a la festa de Sent Marti primer vinent e si ad aquel dia tzo es saber de Sent Marti no venietz tzo que no creem, assignam uos altre dia peremptori ad atzo matex affer a la festa daparici. Al qual dia si no venitz daqui enant nos establirem lo Mas ab les sues pertinencies ad altre per totz temps, sens tot dret a vos ne als uostres aqui no retengut, per estirs uolem que en cascu dels dies dessus ditz vingatz denant la nostra presencia em Bergeda salu e segur al uenir et al estar et al tornar a bona fe e sens tot engan. Datum apud Berga XV. Kalendas octobris anno Domini M. CC. LVII. presentibus Bertrando de Terne, A de Cascails et B. Bertolomei et R. Dezpug de Merola.»

XXVII

Lletra de 22 de juny de 1262; pergamins sense classificar de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«Coram Magistro B.^o de Turri archidiacono Barchinone gerenti vices domini A. Dei gracia Barchinone Episcopi absentis comperuit Berengarius de Avinione miles per nobili Guillelmo de Cervilione die et anno subscriptis et in presencia domine Ermesendis Dei gracia abbatisse monasterii Sancti Petri Barchinone, Agnetis de Baulucio priorise, Elicsendis de Rosanis..... presentavit dicto archidiacono ex parte dicti nobilis G. quandam litteram sigillatam sigillo eiusdem G. cuius tenor talis est:

Al molt amat amic nostre Maestre Berenger artiache de Barcelona; de mi en G. de Ceruelo amic uostre saluts et amors. En per socor he entes e se certanament quel bisbe de Barcelona ha despulat per sentencia en Berenguier Gerard de lesgleya de Gilida he haut conseil ab homens sauis en qual manera pogues presentar vna bona persona al regiment de la dita esgleya e som acordat que en Pons de Picalquers

per so cor es de bones gens e hom letrat e del qual ha hom esperansa que encara sia una gran bona persona, seria bo regedor de la dauan dita esgleya, hon io a honor de Deu e de madona Sancta Maria assigne aquela esgleya al dauandit Pons de Pichalquers e asso fas axi con pedro ab bo e sa enteniment axi com mils se pot entendre a prou del e daquela esgleya. E prec uos tenent loc del bisbe de Barcelona que uos la li confermets e li donets la cura de les animes, e per so cor el no es present e nol pusc presentar personalment present uos en loc e en persona del en Berenger Descasals preuere e domeer de Sent Pere, al qual Berenger si a uos plau uos prec que confermets aquela esgleya en nom del dauan dit Pons de Picalquers e qui hi fassats tot so que hi fariets si en Pons era present e tot altre melorament que ops agues a aquesta letra cumplits uos en loc de mi a prou e a be daquel dauandit Pons. E aquesta presentacio fara a uos en Berenger Dauinyo caualer meu de part de mi; e per tal que nula cosa daquestes no duptets tramet uos aquesta letra segelada ab lo meu seyel. Datum apud Cornilianum X.^o Kalendas julii anno Domini Millesimo CC^o LX° II°. Pere Marqués notari de Barcelona, autoritza la transcripció el dia seguent.»

XXVIII

Rememrança de mobles custodiats; any 1268. Pergamins de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

Bernat d'Umbert fa memoria devant del Notari de Barcelona Berenguer Gilabert, d'objectes que té guardats dintre alguns *atahuts*: «unam serram et quendam destral et duas axias et duas gaffas et unum martellum ferrador et quendam barrinam grossam et unum ciment et duas folias de ciment et unum martellum de petre et quendam paletam et unum plumbeum et quendam doladoram et quendam regulum.....»

XXIX

Rememrança de despeses fetes; 1.er d'abril de 1278. Pergamins sense classificar de la Seu de Barcelona:

«Rememranza que fas io en Simon Palet de les mescions que fetes e en les cases en que io estag les quals tenc per en Duran de Pere sa en-rere. Primerament que done an Marimon per les parets qui eren migansereres en que io poges carregar. I.X. solidos. Item con en Pedrolo era ueger em desfeeren aquel meu canto ab consel de prohomens de la ribera costam de refer .L. solidos. Item mis en la clauoguera qui passa per la carrera publica .XVII. solidos. Item e meses en les damunt dites cases deuert ponent enfre dues vegades en meloraments. XL. solidos so es asaber per cascuna vegada XX. solidos. Item done an Periz per so quem jaquis muntar .VIII. libres. Item costaren les parets de fer .VII. libres et miga. Item donc an periz per la taula de la carrera quem

jaquis fer .XV. solidos. Item costaren me los enuans de la porta per .III. vegads quelsere fets .XXX. solidos per cascuna vegada .X. solidos. Item entre lozes, peres et teules per cubrir les parets costaren .X. solidos. Suma que munten aquestes mescions damunt dites .XXVI. libres et XII. sous de les quals a pagades en Bernat Palet mon frare .VI. libres et aixi romanen a pagar al dit Bernat Palet .VII. libres et .VI. solidos. Kalendas aprilis anno domini Millesimo CC^o septuagesimo VIII°.»

XXX

Demandes formulades al jutge en 13 de febrer de 1289. Pergamins sense classificar de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«Die lune scilicet idus febroarii anno Domini Millesimo CC^o LXXX° nono, coram G. Eymerici iudice delegato a vicario Barchinone ad omnes causas que proponuntur in hereditate et bonis domine Berengarie uxoris quondam Bernardi Durfortis; comperunt infrascripti scilicet J. Roig, G. Scuderii, en Casasaia, G. Fusterii, G. de Ribalta..... agentes ex una parte..... et quilibet predictorum agencium obtulit petitionem suam ut inferius continetur: Demana en Johan Roig .XIX. solidos et una mayla que la dona na Berenguera muler qui fo den B. Durfort li deu per raho de homens et de fembres que loga per manament de la dita dona qui estegren en la vinya sua et feeren les feenes qui afer hi feyien en temps del vetmar. Credit quod ita audivit dici a manumissoribus dicte domine Berengarie et a dicta domina et a R. de Portella scutifero dicte domine qui conduxit dictos homines et feminas de mandato ipsius domine. Demana en G. Escuder III. solidos et I. denario que la dona na Berenguera qui fo muler den B. Durfort li deu per so cor servi el seu seler en temps de venemes. Credit quod ita audivit &. Demana en Casasaia XXVII. solidos que la dona na B. muler qui fo den B. Durfort li deuia per loguer de besties de la venema sua a aportar los quals demana que li sien pagats dels bens daquela dona. Credit ut supra &. Demana en G. Fuster XXXIII. solidos et VIII. denarios que la dona na B. muler qui fo den B. Durfort li deuia per raho de cercles et de vimens et de jornals que li fou el seler a estrenyer, los quals demana que li sien pagats dels bens daquela dona. Credit ut supra..... Demana na Berenguerona muler den P. de Noguer an P. Mayol tudor dels infants den B. Durfort XL. solidos los quals presta a la dona na B. mare dels dits infans en la sua malautia, per que demana que li sien restituïts dels bens daquela dona. Credit ut supra. Demana en Jacme de Moyia draper als hereus de la dona na B. muler qui fo den B. Durfort que li pagen LXXXIX. solidos que li deuia la dita B. per draps. Credit ut supra. Remembransa que fas jo na Guiamona de Gerona que comane VIII. solidos a la dona na B.^a Durforta los quals deman quem sien restituïts dels bens daquela dona. Jacobi de Prato notario publici Barchinone.»

XXXI

Lletra de 5 d'octubre de 1293; pergamins sense classificar de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«Al molt amat et honrat Senyor en Bernat de Senteles de mi en Berenguer des Fonolar salut ab tot honrament, fas uos saber Senyor que yo no e audes de uos les messions daquest dia que uos massignas dicmenge ac VIII. dies so es assaber que yo que comparegues dauant uos al loc de Terrassa dauant los jutges que uos massignas la segona uegada en la carta de la protestacio; per que Senyor segons lusatge de Barcelona no son tengut de comparar al dit loc de Terrassa dauant uos nels dits jutges; encara Senyor per altre rao no son tengut de comparar al dit dia al loc de Terrassa dauant uos nels dits jutges per so cor els nom an citat ab lur carta que comparega dauant els aparelat denantar; et axi Senyor per aquestes dues raons quant al dit dia que uos mauietz assignat no son tengut danar al loc de Terrassa ne de comparar dauant uos nels jutges tro les dites dues coses sien complides. Datum III. nonas october anno Domini M. CC^o XC^o III°.»

XXXII

Reconeixement de deute de primer de juliol de 1297; pergamins sense classificar de la Seu de Barcelona:

«Sia a tots coneguda cosa que jo en Bernat Segui caualler atorg que deig a uos en Domingo Celom ciutada de Barcelona et als vostres deesset dobles dor miries et de pes..... per bona amor. On renunciy a la excepcio..... E atorg et promet les dites deesset dobles dor dar et pagar a vos et als vostres..... dins quinze dies depuys que aiam presa terra en qual del Rey de Trimiçen daquest present viatge que ara Deus uolent jo et vos hi fem. Atre si..... no exire en terra del Rey de Trimiçen sens volentat..... tro que uos siats pagat daquest deute. Per lo qual deute uos met en penyora vn asberchet vnes cuxeres et mantell et cot de..... ab fres de teler et ab hermini, el mantell ab pena blanca et el cot ab pena genouesa et..... de sanguina acorda. E si nous pagaua aquest deute a quinze dies depuys que aiam presa terra en qualche port del Rey de Trimiçen daquest present..... depuys puscats les dites penyores uendre a uostra prou et a dan de mi et del preu quen auriets queus pagassets daquest deute et de..... euges messions o interesse que per aquesta rao aguessets feyts o sostenguts, dels quals dans, greuges, messions o interesse siats creegut uos o hom per uos per uostra simple paraula sens jura et sens testimonis et ço que sobras del preu de les dites penyores que o tornassets a mi. Per lo menys falliment empero de les dites penyores et per complir et atendre totes les dites coses et sengles oblig a uos et als vostres tots mos bens seens et mouens.....

et per auer on que sien. Encare us promet eus fas homenatge de mans et de boca que yo nous prena ni us forç aquestes penyores ni altres penyores que ting..... de homens que ab mi uagen en lo dit viatge tro que siats pagat de uostres diners..... si alguna força uos hi fahien ous hi uolien fer que us en defenderia et us en ampararia ab..... et ab mos amics. E que tota via que us en uullats uenir de terra del Rey de Triçiçen que us en guanyare licència. Feta fo la carta en Mu..... lo primer dia de juyol en lany de nostre senyor mil et doens et noranta et set. Sig ✠ num de mi en Bernat Segui, qui aquestes coses signe et ferm et atorg. Testimonis son..... pregats Jacme de Muntmaior et Berthomeu çes Fabregues ✠ Senyal de Andreu notari public de Murçia qui aquesta carta escriui et adohi..... et ab dia et ab any damunt dits.»

XXXIII

Remembrança de crèdits, de mitjans del segle XIIIe ; pergamins sense data de l'Arxiu de la Seu de Barcelona.

La copia va en la secció de transcripcions dels facsímils, en darrer lloc de la làmina XIII.

Devem advertir, per justificar la data aproximada que senyalem a aquest document, que la otorgant, la dòna Bondia Farnera (probablement muller d'un anomenat Farner) l'havem trobada en altres escripres amb data de la primera meitat de la XIII^a centuria; i, ademés, la lletra d'aquest pergami correspon perfectament al dit temps. En nones de març 1241, el *campsor* Maimó fa regoneixement de deute de 88 sous a Bondia Farnera.

XXXIV

Remembrança de rendes, de mitjans del segle XIIIe ; pergamins sense data de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«R. sia a uos na berga des sola de les exides que prenets a rubi: Primerament den balasc .III. qrt. (quarteres?) de ciuada miyt ordi mit espelta et .II. qr. dagrer tots ayns falits ab adrets dor. Item miga puyera despelta den Bg. messeger de sens. Item .III. qrtas. despelta den Miquel sa ruaira de sens. Item en P. de menait miga puyera dordi dagrer uns ayns ab atras. Item .I. qr. despelta den Meyyans de cens. Item .I. qr. despelta den R. Guifre de sens. Item .I. qr. despelta de sens enfre ue Bg. de Materz .en. R..... Item .I. qr. despelta den f. suyer de sens et .I. qrta. dordi dagrer. Item I. qr. despelta et miga de na libra de sens. Item I. qr. et miga despelta de na M.^a durana de sens. Item .I. qr. mit ordi. mit espelta enfre en Jornet en Bn. sarruira de sens. Item .I. qr. et mit den ardenc despelta de sens. Item III. quartans de na puyola mit ordi mit espelta de sens..... Item den buschet .II. qr. de glan de sens..... Item den P. des camb .VI. qr. de blat de sens ab agrer. Item den P. sanogera he den P. sabater per aquela honor

de ualozela miga puyera de blat dagrer..... Item del blat del deume en fre tots blats .XIII. qr. Suma que fan del blat .XLII. qr. he VIII. quartans et mit.

Item .I. perna menedia he .II. clascanes meyns lo quart duna. Item den Io buschet .I.^a. perna menedia. Item entre totes les pernes que leuen XX. sol..... Item enfre en Cardona en lorens sescorts .II. sol. et mit per .I. molto. Item que laglan den Io. buschet que la pream .II. ss. tots anns Item enfre cols et porres VI. diners. Item .VI. diners de la fruyta quis uen a cases beses. Item en fre joues he batudes .X. pareys et mit. he auem ascmat que ualen VI. ss. Item den P. des camb .I. parey de capons. Item den balasc .I. parey de capons he .I. de galines.... Item de ualdonzela per aqela honor que te en P. sabater sa quarta part du capo. Suma en fre los capons et les galines que leuen XII. ss. et III. maales. Item .IX. formatges qui ualen XIII. et maala he .I. diner ous. Item en fre los porcels els ayels els pols et canem et li .III. ss. Item V. somades de uenema les quals leuen .XVIII. ss. et tehern sou.»

XXXV

Remembrances de rendes, despeses i pensions, de mitjans del segle XIIIe; pergamins sense data de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«R. que fas yo en R. Salra a uos madona na Sibilia de Caneles que feu: Primerament unes causes en R. Item una camisa et unes barges al seyor en B. la camisa et les barges et els cuses .XII. diners. Item fem an Saurineta .I. cota prestey entre corda et cordo et trena et veta entorn peus et seda .XVII. diners. Item preste a sulini quin falia .V. diners. Item .II. sous et mig de la cota de na Saurineta. Item preste a la cota de la nina poca enfre seda groga et corda et ueta entorn peus V. diners et .XI. diners de custures. Item preste a la uostra cota en fer cordo et ueta entorn peus et seda .X. diners. Item custures de la cota uostra .II. solidos. Item del brial den R. XII. diners. Suma quem deuetz..... prec uos madona quels me trametatz si uostre pler es per so con yols e gran mester per so con lo custurer qui a cusit es malaut et si res uos plau madona manatzme; trametuos madona les magranes et els canons» (1).

«R. primerament safra de nesteueg. Item naorta; item R. de Moled sa muier den B. gerard; item na B. desplag; item en Jacme sun frare; item sa mare den B. Ricard; item sug fil den B. Isarn; item la muier

(1) La lletra d'aquest curiós document és indubtablement de mitjans del XIIIe segle. Donya Sibilia de Caneles o Canyelles a qui se tramet aquesta factura o compte de despeses fetes per un sastre o *modisto* d'aquell temps, figura en altres documents de la mateixa centuria al propi Arxiu de la Catedral. Aquest document és un compte enviat per lletra.

den Jacme corredor; item safra; item na ramuna mercera; item ner mesen de mieiog; Item en Benaula; item na C. dengles; item lu clerge de Bestrecag; item na brunisen fustera; item na loreta; item sun marit; item nastruga de muntnegre; item en R. estrader de uilaubig; item sun auncle den C. de sabuera; item sun cugat de na ioreta.....; item ner mesen sor de nagesen flaquera; item na moscurda des mercadal; item sug nabud descapelag.....; Item na cudlerera qui esta as carer rusiol.»

«R. que fa Bn. de pertegas de la honor del cens den R. Sanougera de sen Michel: Primerament ne fas yo .XII. sol. et .III. diners. Item P. F. de Vilanoua .II. sol. et .V. diners. et per los orts qui foren de na Marchesa .II. sol. et .VI. diners. Item na G. roga .III. sol. En Mas. VI. sol. et .II. diners. Primerament del cens de nadal en Mas .XV. dines et maala. Item nandreu .XVIII. dines et maala.... Suma .VI. sol. et .V. diners.» Tenim documents d'en Ramón de Noguera, a Palautordera en 1245 i a Sant Celoni, en 1284.

«In festo Sancte Crucis madii; Primo den Bg. arbosset .III. morabatins; item den C. loreta speciayre LX. sous; item den Maestre G. de martorel .III. morabatins; item en Jacme corder el carrer de na Canuda .II. morabatins; item de na Douza de meerata a la pescateria per les cases dauant lo portxe V. morabatins; item Bromeu de roure cotoner a la cocorela .I. morabati a Sancta Creu et altre a nadal.»

«Sent P. et Sent Feliu: Primerament en Pont qui esta a la Cocorela .I. morabati. Item Bertran dauela .XV. dines. Item P. F. prop l'ospital den Colom mig morabati. Item P. fuster qui esta a la plaça del oli .XV. morabatins. Item los hereus den G. de Maçanet ibidem V. morabatins. Item B. Despuyols qui esta a Sanauga X. sol.

In festo Sancte Marie augusti: Primerament los hereus den Roqueta a ses cases qui foren den G. Durfort .X. morabatins. Item al forn qui fo den B. Durfort en Domingo de la torra .III. morabatins. Item la muyler qui fo den P. Sanç .XV. sol. menys .III. maeles. Item les cases qui foren den Suyer .X. sol. Item les cases qui foren den Sadurni .II. morabatins. Item Matheu Botela .X. sol. Item el carrer den P. Oliuer quondam, en Jacme corder .I. morabati. Item en Mascort .I. morabati. Item los hereus de na Bochera .II. morabatins. Item en Cardadeu .II. morabatins Item en Jacme Roure per les cases dauant lo portxe .X. morabatins. Item en Badía de Sarria .XXII. sol.»

XXXVI

Remembrances i lletres de la segona meitat del segle XIIIe; pergamins sense data de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«Den G. Durfort del seu censal del alberc: Primerament la torre ab los obradors et ab les taules que te na Nouela que fa de sens XXII.»

morabatins. Item lo brador que te en Rossel escriua de que fa en Siyar .I. morabati. Item en Berenguer Rey al sabater .X. morabatins. Item en Berenguer corredor X. morabatins. Item en G. sabater VII morabatins. Item en Roqueta tixidor IX. morabatins. Item en Rey al candel III. morabatins. Aquest censal hix en lo carrer nou et el carrer de la boria qui ua als mercaders. Item de la altra partida del carrer en Munseyn .XII. morabatins e hix el carrer de la peliceria et el carrer nou. Item en P. corredor .V. morabatins e hix el carrer de la peliceria e sots la archada. Item en Berthomeu Sa serra cotoner .II. morabatins e hix el carrer nou. Item P. ligador .V. morabatins e hix el carrer nou.»

«R. sie al seyor en B. horomir de part den B. Andreu que dema an G. espital lo deute axi com en les cartes se conte saluant zo que nespital li mostrara per albara. V. solidos et .XI. diners quen reebi en B. no gera y alre uolen prenge en comte que axi es pura ueritat. Item li deman .XXV. solidos quen son jutjats per loficial per la primera contumacia. Item per la segona contumacia. .XII. sous que ac lo jutye ab les actes. Item deman al damunt dit nespital .LXX. solidos a Sent J.»

En 1292, Bernat Oromir surt com a testimoni en un contracte; i en 1296, Berenguer Oromir, ciutadà de Barcelona, regoneix deure una cantitat a Moisés Cap.

«Com jo J. de Casasaya fas respost a uos seyer pereres tenen lo loc del seior bisbe que fit dauant la dita..... portan les vostres letres les quals deien que .XV. dies ans de cinqagesma la dita M.^a fos dauant vostra la qual cosa ella no uole uenir que enans dix que be podia morir uedada que ya qella fembra fos no i uendria que benent na con lan forcauen e que nom cheria de so que yo sames.....»

XXXVII

Llista de deixes fetes en el testament de la viuda d'en G. Llobet; segona meitat del segle XIIIe; pergamins sense data de l'Arxiu de la Seu de Barcelona:

«Primerament lexa na G.^a muyler qui fo sa enrrera den G. Lobet en son testament .I. pareyll de lansols de li de .V. palms nous et acabats an P. Sespluga. Item lexa an Bn. Ricart frare seu .I. pareyll de lansols de cayem de V. palms nous et .I.^a vanoua blancha e noua la menor so es a ssaber la uanoua de les uanoues que ela auia. Item lexa a na Berenguerona que ab ela estaua et que fo fila den Bn. de Rosars saenrrera .I. brisal de seda et altre briall blanch et dues camises ab maneges de tela. Item I. cobertor de color grogue et vermela. Item lexa a na Giama Despla muyler qui fo den G. des prat .I. cot de drap morat. Item lexa a Nalicsen muyler den Guerau de Guialech .I.^a gonela de drap vermeyll la qual vestia tot la dita defuncta.

Item lexa a na Guiamona qui ab ela estava fila den P. des mas les calsses et les sabates sues et .I.^a sauena de li et .I.^a camisa et .I. cot de drap blau de exelo ab pel negre de cunils. Item lexa a na Guiamona fila den R. de Verdera qui ab ela estaua .I. atahut noua de noger ab peus et .I. pareyll de lansols de estopa estrets et cobertor blau et .IIII. sous que li deuia na Bonanada ses vayls et per los quals tenia penyora .I. cobertor blau. Per estes atorga la dita defuncta en son testament que lo lit en lo qual la dita Guiamona jeya et els draps et la capa et les vestedures de les quals clausa son de la dita Guiamona. Item lexa a maestre Bn. de prunes .IIII. canes de drap de li prim et nou.»

XXXVIII

Lletra de Geralda de Vilamur, viuda d'en Ramón de Bellera al rei Jaume II; cartes reials sense data de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. — Es, probablement, de l'any 1300:

«Al molt alt senyor en Jacme per la gracia de Deu Rey Darago et de Valencia et de Cerdenya et de Corcega et Comte de Barchilona &. De mi Na Geralda muler za ab enrere del noble en R. de Belera, saluts ab besament de mans et de peus: coman mi senyor en la uostra gracia; ja senyor sabets que io algunes vegades so estada denant uos mostrant lo tort que io senyor prenh de lexouar et de lespolii meu. Cert es senyor quel dit Noble marit meu mobliga lo Castel de ça Rocha de Belera et de Senta Coloma et les viles a aquels pertanyens per rao del dit exouar et espoli, e els homens dels dits lochs feren omenatge en loch de Nos al Noble en R. de Vilamur frare meu zaaenrere. E ara senyor con los dits homens sien moltes vegades estats requests et amonestats per mi et per procuradors meus que per lomenatge que feyt mauien quem deliussen los dits Castels et les rendes et atenesen a mi segons les couinençes feytes sobrel dit feyt ab cartes publiques, les quals coses los dits homens no an uolgut atendre en tot ni en partida. Encara senyor con los dits homens sien estats requests per uos ab Carta uostra que obseruassen les couinençes per els a mi feytes et lomenatge, ho si raons auien per que fer nos degués, que compereguessen dintre certs dies denant lo veguer de Palars, la qual Carta Senyor fo presentada als dits homens ab cartes publiques, les quals uos mostrara lo procurador que io Senyor tremet a uos et lo dits homens no son ateses a mi ni an obseruada uostra letra en nulla re, ni compereguts denant lo dit veguer. E axi senyor, los dits homens an trencat lomenatge et jes couinençes que feyt auien a mi; per que senyor, uos clam merce que uos no uulats que per defalimnt de justicia io prena tant gran tort en uostra terra, maiorment senyor com io so dona viuda et so en guarda et en defeniment uostre especial et so uostra perenta et e feyt tots temps la uostra uoluntat de mon poder mils que en G. de Belera quim soffer los dits homens axi con a bares meus e fa tot dia a uos senyor

et a uostres officials tot enuyg que pot. Per que Senyor, sie la uostra merce que trametats vna carta de manament al veguer de Palars et de Leyda et als altres officials uostres que destrenguen los dits homens a obseruar les dites couinençes et homenatge. E per ço, Senyor, com los dits veguers ni officials uostres no han poder de destrenyer los dits homens mentre que son en la terra den G. de Belera, sie la uostra merce senyor, quels dits officials los maiuden a pendre dintre la terra uostra si dels dits homens axi com a bares meus que ni mon procurador hi podem trobar, pus que els son tan rebelles als uostres manaments et a mi axi com a bares meus. E axi Senyor, clam uos merce axi com a dona viuda, que uos uulats fer aquest manament a vostres officials que en altre manera no poria auer mon dret dels dits homens. E sirie senyor, gran desonor uostra et dan meu si en colpa de uos senyor, io perdia mon dret. E coman me Senyor en uostra gracia et Deus uos don bona uida. E creet Senyor, lo portador de les presents de ço queus dira de paraula de part de mi.»

XXXIX

Lletra del Vescomte de Cardona a Guillema de Montcada; 22 de juliol de 1300. Cartes reials de l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

«A la molt nobla e molt honrada madona na Guillema muyler za enrere del noble senyor Infant en P. de bona memoria, dona de Montcada et de Castellviyll: De nos en R. Folch per la gracia de Deu vezcomte de Cardona e procurador del Senyor Rey en Cathalunya, Saluts ab honor. Vim madona letres vostres en les quals entre les altres coses ere contengut que con lo noble en Bernat Amat de Cardona frare nostre agues donat don (*dany?*) et feyt mall a vos et a la terra vostra segons que vos deyts En Bernat de Senteyles procurador vostre puja en Osona per vsa de vostre dret et que con fos aqui segons que vos afermats, lo dit noble en Bernat Amat ab companya entra a Vich et que ab conseyll et ab ajuda del bisbe et dels canonges de Vich esuhay la pertida vostra de Vich et dona aqui molts dons (*danys?*) ab gins et en altra manera per quens requeriets axi com a procurador del Senyor Rey que nos feesem manament al dit noble en B. Amat que isques del dit loch de Vich et que cessas de donar don a vos et a la terra vostra et que deffenessem vos els bens vostres et quels dits dons feesem a vos restituyr. Esters vos fem saber que fo denunciat a nos e devant nos proposat de part del honrat bisbe y del Capitoll damunt dits que dit en Bernat de Centeyles ab gran companya de caualers et de servents anas a Vich per fer et donar don e mall al dit bisbe..... som requests per ells que com lo dit bisbe agues fermanat dret en poder del Senyor Rey el dit Senyor Rey agues manat a nos per carta sua que defenessem el e los bens de la Esgleya de Vich contra vos ne els no le xassem agreujar, que nos lo dit bisbe el capitol el bens de la Esgleya de Vich e lurs valedors deffenessem e nos auem entes quel dit noble en

B. Amat vench aqui per defendre lo bisbe els bens de la dita Esgleya de vos et del dit en B. de Centeyles et del altres oficials vostres et azo apar que sie contrari a azo que en les dites letres vostres es contengut, a les quals coses en les vostres letres contengudes per la tenor de les presens responem que sil dit noble en B. Amat ha donat don ne mal a vos ne a la vostra terra contra dret et justicia quens es greu et som apareyllats que en aqueles coses fassam ço que dret et raho sia. E proferim vos ab testimoni de la present letra que nos farem estar lo dit bisbe e son Capitoll et sos valedors a dret et a raho de tota demanda que haiats contra els, e si vos volets pendre dret del bisbe et en semblant manera assegurar en poder de nos axi com a procurador del Senyor Rey que estiats a dret et a raho al bisbe..... nos farem cessar que per lo bisbe ne per sos valedors no sera fet mall ne dat don a vos ne a la terra vostra et enantarem sobrell dit feyt axi com deiam. En altra manera si vos azo fer ne pendre no voliets auriem a defendre lo bisbe, el Capitoll damont dits els bens de la dita Esgleya et lurs valedors de vos et de vostres valedors de semblantment sil dit bisbe et Capitoll azo fer ne pendre no volien, defendriem vos et vostres valedors..... E axi de part del Senyor Rey deym et manam a vos et de la nostra vos requerim que vos als dits bisbe ne al Capitoll..... mal ne don no fassats ne fer fassats, com nos siam apareyllats segons que dit es de fer estar aquels a dret et a raho a vos sobre totes demandes que vos dels aiats. En altra manera nos auriem a deffendre et deffendriem la part que aço complir et pendre volgues, contra la part que aço fer ne pendre ne complir no volgues, segons los manaments a nos feyts per lo Senyor Rey axi com damont es dit. Datum apud Castrum follitum XI. calendas augusti anno domini Millesimo Trescentesimo.»

XL

Lletra d'En Esquerrer a l'infant Jaume, primogènit del rei Jaume II, de 15 de setembre de 1300; Arxiu de la Corona d'Aragó:

«Sapia Senyor la vostra altea que som dauant la dona Na Guillelma de Montcada e ela fos fort mala e braua e dix que les couinenses li auia em trencades, e yo dix li en que e ela dix en aquels capitols quens auia presentat e yo resposli que vos lio auietz tot complit, en axi quel fet de Tamarit era ela en possessio, els homens li auien fet homenatge et ela auia ja estretz per si en lexa axi com a dona del loch los compradors de les rendes de la terssa de mayg si que no len romanien a pagar CL. solidos, e axi quant a aso vos seynor li auietz complit. Item del fet de Berga yen nera fort ben guardat que con viu que yo no li podia liurar Berga engoan..... que yo li liuras Tegamanent volge auer carta de la que nos trencas a vos covinensa si les rendes de Berga no auia ni prejudici no poyxs esser a vos senyor ni a mi per vos la cal carta Senyor yo e donada an le donet.....»

XLI

Lletra de Saurina de Besers al rei Jaume II; entre 1306-1309; cartes reials sense data de l'Arxiu de la Corona d'Aragó:

«Al molt alt e molt poderos seynor al seynor en Jayme per la gracia de Deu Rey Daragon, &: yo na Saurina de Besers humil uostra molt desiran a besar los uostres peus e les mans, me coman en la uostra gracia. A la uostra molt alta seynoria fas saber Seynor, quels diluns apres sincagesma qui passat es, en Simon G de Vilafrancha anaua a Alcala an Ponsset G. son nabot, e menaua ab si I. massip qui'estaua ab el e anaua aprimerat luyn del e encontras ab I. mascip qui estaua ab'en Ponsset G., e aquel den Pons G. auia ja ferit e ahontat aquel den Simon G. e preseren se de noues e aqel den Simon G. fezri aquel qui ja lauia ahontat e donali ab laristol de lanssa e puyt aquel den Pons G. nafra aquel den Simon G. ab I. dart per lo bras e passa li tot lo bras e apuntali el cors e aquest quis çenti ferit, donali ab la lanssa e nafrral dun colp de que mori mantinent. El dit Simon no poc esser a temps que ho pertis ans fo lo mal feyt e desta mort fo encolpat en Simon G. e per ço car lo noble don Gombau Dentenssa procurador uostre, segons qe dien, es hom fort de son cor e fa fortz justicies e hom qui fa a tot hom temor de uenir en son poder. Lo dit Simon G. no uolch uenir en son poder e uencsen a mi a Vilena, e si uos seynor fossetz el Regne ben uengra el mantinent a uos es mesera en uostre poder e en uostra merce, e comptam lo desastre qui es deuengut era e dix me per tot çert que el no meria mal en aquest feyt e que per amor de Deu que lin ajudas e per ualor de mi mesexa per zo car es mon parent, e yo respus li qe si mal hi meriam que nous en escriuria, mas que li daría uia e carera pus mon parent era que no poges pendre justicia ne moriria mala mors, mas pus desia que mal noy meria que cercas aquel mascip seu qui feyt ho auia, e axi que pus aquel poges trobar que el seria desencolpat del dit crim e que la doncs que yo lin ajudaria en escriuria a uos e mantinent pertis dayssi e çerca lo e feu cercar lo mascip de moltes partz, e nol poch trobar en negunes partz e fo a Alacant e troba aqui ab lo clerge de Sent Nicholau dalacant qui ha I. ort en la orta prop lo mur de la vila e hay vna casa, e en la dita casa uenc lo dimecres apres Sincagesma aquel mascip axi nafrat per lo bras con desus uos he dit e demana a I. hom e a II. fembres qui estauen en lort, de qui era aquel ort e la casa, e dixeren li que den Bertolmeu clerge de Sent Nicholau e el dix lur els prega quel li fessen uenir que nafrat era malament e que uolia confessar, e els anaren hi e feren li venir lo dit clergue e can fo aqui lo mascip confessas e can se fo confessat el crida aquel hom e les fembres II. qui aqui eren, que fossen testimonis de zo que el diria deuant els al clerge e dix tot lo feit axi con yo desus uos he escrit, e dix al clerge que el lo soluia de part de si e li reperia de part de Deu

que si nuyl hom era encolpat de la dita mort del dit mascip qui auia nom en Roiron e el nera demanat que dices que el ho auia feyt e no nuyl hom altre, e per zo car el era en peril de mort no uolia que nuyl hom ne fos caregat ne encolpat si no el, per tal que la sua arma non fos carega el capelan demanali con auia nom, e el dix li que auia nom P. de Çiges, e mantinent anassen, e puys non poch hom trobar neguna seyna de negunes partz, e axi trobatz estz seynals del dit hom en Simon G. torna a mi a Vilena e comptam tot lo feyt axi con ho auia trobat, e yo encara nol ne uulgi creure que axí fos, e en R. Durg ana a Agost e a Alacant e pregel que el parlas ab lo dit clerge e sabes la veritat del feyt si era axi, e en R. Durg parla ab lo dit clerge deuant alscons bons homens Dalacant e el clerge compta li e li dix tot lo feyt, axi con yo uos he escrit, e can en R. Durg fo uengut e mo hac comptat yo cresegi lo feyt que ueritat era, axi con en Simon G. mauia dit, e dixili pus sabia la ueritat e que mal no meria quem nen trametria en clamaria merce a la uostra seynoria e el çercant lo dit hom e yo uolent saber la ueritat del feyt, lo procurador ha dada sentencia de contumaci contra lo dit Simon G. per la sua ausencia e hal condampnat en CC. morabatins dor e en mort, e sapiatz seynor per tot çert e per la bona fe e per la bona leyaltat que vous tinch, qel feyt es axi ueritat con yo uos he escrit e si no lansabes enans yo nous en pregaría neus en soplicara. Per que seynor, uos soplic e besan los uostres peus uos clam merce que per gracia e per amor de mi e car es mont parent e hom meu e car no mer mal que uos li deyiatz perdonar la contumacia el fesent dret als clamans, e sapiatz seynor, que en la dita contumacia casech e encorrech el per zo car yoli dixi que sercas aqel per saber la ueritat, per que es mester que yo lin ajud ab uos recaptar gracia e merce e soplich uos seynor humilment que yo esta gracia pusca ara trobar ab uos e esta merce daquest feyt, per zo car yo ho pendre en don e en gracia especial daquel ben e daquela merce que yo esper de uos ab moltz daltres bens e honors quem faretz uos uiuent si a Deu plau per moltz ayns en bona uida e zo que sia uostra gracia e uostra merce quem fassatz, placiaus seynor que ho fassatz breument per zo car no ha car I. mes despay a uendre sos bens e daquel ha ya passatz ben V. ho VI. dies, e per lo portador destes letres ayiam la uostra gracia. Nostre seynor Deus uos don bona uida e larga per moltz ayns a plaser e a seruiy del e a honor de uos e de totz uostres amics. Scrita dissapte V. dies anatz del mes dagost. Encara uos soplic seynor que sia uostra gracia e uostra merce que si la gracia de la contumacia fetz, que fassatz manament al procurador quels bens del dit Simon G. sien desemperatz e que si el auia a pladeyiar ne era demanat daquest feyt per los amics ne per altres que fos pres son dret el donan fiançes couinens e que el no fos retengut en persona per tal que el posques percasar sos testimonis e estes coses que vous he fetes saber e totes altres coses qui ualer li pusquen en son dret que mils ho percasara el que si era pres ne no faria nuyl hom altre.»

TRANSCRIPCIÓ DELS FACSIMILS

LÀMINA I.

«In nomine domini ego Iozfredus presbiter custos de Sancta Maria Organianense vinditor sum uobis emptoribus nostris Conpan et Uilerix Per hanc scriptura uindicionis mee uindo uobis .I. trila et .I. Kannamare et fexa de terra et I. malolo qui aduenit ad Sancta Maria de Girtardo Altemir et est ipsum alaude in aprendicio de Sancto Victoris in loco que dicitur ad ualle figulense et est ipsa trilla ad ipso guncher et afrontat de .I. parte in uinea de Mir et de alia parte in ipsa uia et de III. in uinea de nos emptores et ipso Kanamare qui est ariato afrontat de .I. parte in Kannamar de Goltredo et de alia in chanamar de gimara et de III. in terra de Ansolfo et ipsa fexa de terra qui est ad ipsa nocilola afrontat de .I. parte de nos emptores et de alia in terra de Sancti Victoris et de .III. in terra de Sclua. Et ipso malol qui est ad ipso guncher afrontat de .I. parte in trilla de Nos emptore et de alia in chanamar de mir et de .III. in ipsa uia que uocat terror. Quantum istas afrontationes includunt sic uindo uobis ipsum alaudem quod superius resonat quales noces ibi abet sancta maria ab integrum in precio solidos .III. et de anno in anno donare faciatis media libra de cera aut ipso ualente et est manifestum. Si quis libet homo qui ista carta uindicionis uenerit pro inrumpendum non hoc ualeat uindicare set componat uobis in duplo et in antea ista karta firma sit omnique tempore. Facta est ista karta uindicionis Kalendas Marcii anno XIII. regnante aianricho rege. Signum Iozfredus sacer qui ista karta rogauit scribere et testes firmare. Signum Albertinus leuita se. Signum Compan. Signum Arnald. Signum Iozbert. Signum Adalbertus presbiter rogatus scripsit cum ipsas literas superpositas et sub ✠ die et anno quod supra».

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras de Barcelona*, volum VI, plana 353, i el facsímil en volum VII, plana 165.

LÀMINA II.

«Juro ego Bernardus guillemi filius qui sum Ermesendis femina qui uobis Guillelmo reimundi et arberto fratribus quia de ista hora in antea fidelis ero uobis de uestra uita et de uestris membris qui in uestro corpore se tenent et adiutor ero uobis de uestro onore quem modo abetis uel in antea adquisieritis cum meo consilio qui laus tolent o us sen tolen contra cunctos omnes uel feminas et si de les osts qe uos en qouengudes in ipsa conueniencia o de la ualencia de uostra onor ren uos en passaua o uos en frania enfre quaranta dies qe uos men comonreds

per uos o per uostres missadges que ous o rederga per fed sen uostrengan. Sicut superius scriptum est si uos o tenere e uos o atendre per fidem sine engan.»

(Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 105).

«Juro ego Guillem ponc fil de bonnadona femina a ti bertran fil de guila femina che eu de ista ora in antea fidels te serei sen frau e mal engien e ses neguna deceptio chon om deu esser a son senior chui manibus se comanda.

Juro ego Guillem ponc fil de bonadonna femina a ti bertran fil de guila femina che de ista ora in antea not prendrei ni not recerei ni not oucidrei ni not tolrei ta uita ne ta membra qui a ton corps se tenet. Ni de achelas alods et de la onor que odie abes ne che enant ab meu consel acaptaras no lat tolrei ni no ten tolrei e si es om o femina chi lat tola ni ten tola aitori ten serei per drete fez sen engan. E totes celes ueds che men comenras per ti o per tos missaticos comoniment no men deuedarei e del aitori not engannarei. Sicut superius es escrit si to tenrei e si to atendrei per drete fez sen engan.»

(Publicat en «*Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 105).

LÀMINA III.

«Hic est breve testamenti quod fecit iaucifre in suam memoriam de ipsum suum auere: in primis ad raimun et ad uenrrel quarterada .I. de uinea et tonna .I. cum cubo .I. et ad petro et ad gerberga alia quarterada qui est prope ipsa uinea de guillelmi bernard et cubels .II. cum barril .I. et ad sancti iuliani denariis .XII. ad uiuas presbiter oua .I. ad sancta margarita denariis .VI. et ad sancti nicolai similiter et ad sancti Saluatoris denariis .VI. et de ipsum meum directum de ipsos meos porcos et de duas ouas exient ipsos denariis et si remanet ad ipsa mea sepultura et ad raimundi exada .I. cum destral ut teneat mulier mea in uita sua sine blandimentu de nullum hominem et ipsa mea tercia parte de meo sementer de pane et uino pro anima mea. Actum est hoc Kalendas mai anno XXXVII° Regni regis philippi. Signum iaucifredi ego qui istum testamentum ante me scribere iussi firmaui firmarique rogavi. Signum iohanni et ipsa mea mulier cum filiis meis in baiulia de Iohanni iacibert. Viuas presbiter qui hoc scripsit die et anno quod supra.»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 106, i el facsimil plana 231.

LÀMINA IV.

«Hec est conueniencia quod facit artall cum roger bernard in mont cortes denante artall suo filio et conuenit li artall che li pledeg lo termen de castilgon cum ipso comite et si non lo pod guarir per directo quod ille lo li emende et roger bernard conuenit li seruicio de illo castellano de castilgon et de illos homines qua lo castello ab erat establid de die lunis usque ad die mercoris ad uespre infra palgars et roger bernard donat len .I. alsperg et una mula per XL^a uncias che manleua de berenger bernard per co che ac si lio faca et reddet li la conamina de salass et si la condamina uoluit tenere artall faciat lende emena ad laudamento de illos homines de salass aut reddat illi ipso precio quod suo patre li dona. Et fuerunt ibi Mir girbert et mir roger et berenger bernard. Signum Artallo hislonza comitesa.»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 106.

LÀMINA V.

«Anno .VII. regnante leubeuico rege .XI.º kalendas Madii sic fuit facta conueniencia inter berenger arnal et coniuix sua domna adaleiz et sancia suo genero Mir guitard et coniuix sua ermessen que ueniunt in concordia ab berenger arnal et donna adaleiz que lexe et defenex ipso alaud de linars et ipsos alaude de figols cum suis pertinenciis ad sancia et mir guitard et coniuix sua ermessen et ad sua posterita. Et Sancia et Mir guitard et ermessen lexen et defenexen ipsos alaude de ortes cum suis pertinenciis ad berenger arnal et ad coniuix sua adaleiz per fidem sine ingenio in uita illorum. Et de post obitu de brenger arnal et de adaleiz suos infantes guarir no so podien ab conueniencia de bernard iozpert o ab acapte o ab auer donant que remaneat ad Sancia et ad ermessen et ad suos. Et ipsa parrochia de sancti iusti ipsa parte de Sancia que la li agud berenger arnal a rancuras suos directos. Et la ola aguarida habeat Sancia et ermessen tercia parte et berenger arnal ipsas duas partes in uita sua et de post obitum suum uadit quomodo de ipsos alaude de ortes suprascriptum est. Et dedit berenger arnal et adalez a sancia et ad Mir guitard et ermessen solidos .C. in rem ualentem. Et conuenit berenger arnal et adaleiz ad sancia et mir guitard et ermessen que li ajudara suos directos a retenir per fide sine ingenio. Et Sancia et mir guitard similiter faciat ad berenger arnal quomodo suprascriptum est. Et ista conueniencia fuit facta in presencia de Arnal Salla et bernard ramon et bernard giribert et guillem mir et guillem iozpert et aliorum bonorum hominum qui ibi erant.»

Publicat el text en la *Revue Hispanique*, de París, volum 19; en mon treball *Documents en langue catalane, haute vallée du Segre XIe*

XIIIe siècle (any 1908); i el facsímil en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 235.

LÀMINA VI.

«Hec est carta et rememoracio de hoc quod habet de exitibus et redditibus illa mansione templi in comitatu cerdania de illam honorem domini regis. Habemus in uilla Liuia .CC. truitas .C. salatas et .C. frescas e .XI. mugs de blad de quart de reg e modios .IIII. de taurnes et iam dictos .XI. mugs sunt infra fro. et se. et ordi de questa .X. solidos de porcs e de pernes .VIII. solidos .III. moltos e tres maiens de mercad de pug cerdan sicut melius se potuerit uendere nostro directo. De uilla Uolgera .II. mugs e nüg inter totz bladz e de gestas .V. solidos e midia perna e .I. quart de molto sicut putamus. De ualle qerol .XX. truitas e .X. solidos de gesta de carn .II. solidos de blad quantum inde exierit. De uilla Ixs de terz quod rex emid quantum nobis exit per razo de condemins .V. solidos de sagionia dixs que tenet Ramon de cereia sicut illa tenet .VII. quartas dordi e de ciuada .I. mug. Item se. et t. e LX. oua et caseos sicut exeunt. De bailia Pere de boluir .XI. quart. .II. solidos de porcs .I. molto maienc un an una perna alium unes juntas de molto. De uindemia de Nauas quart quanta nobis pertinet. De uilla Guils de' exitis hoc quod nobis euenit.... De honor Ramon de castelbo que suo alod est en Vrg et in Meranges et in Monteia et in Iog habemus dezme de franqeza et de sua hera durg. In maranges .I. mug de blad .XII. diners in Vrg.... A merengs .III. solidos de tolsans de aliis exitibus quantum nobis pertinet. De mansum docegia .III. mugs entre fe e ciuada et una perna et unes juntas de molto e duas gallines e duas fogazas....El dezme del mas de Vig de blad e de carn. Del mas del sarleuins .I. quartal de blat. De la borda de Guillem Rog la dezme del blad e de la carn. Del mas den Ponz Balester docegia .III. quartals de blad e .II. solidos e una alberga de duos homines e duas bestias. De casas que pere de foiols tenet .III. solidos. A salagosa del mas qe fo de pere de sirag lo terz de tota sua laboracione et .I. porc mereesc. Del mas de pere duella .I. quartal et ad obitum eius et sue uxoris si filium non habuerint de legali coniugio medietas de omne mobile, si uero habuerit filium tercia partem.... e de salç .XII. diners. A la terre de cherald del mas iohan texidor II. mugs de fe e I. dordi. Del mas de ferrer .II. quartans de ciuada e .II. de fe e de forment e .XXV. truitas et denarios quantos nobis pertinet et hoc totum de exitibus regi. Del mas dels tasqors que.... medietatem laboracionem cum medietatem sementem quod ibi ponamus et sino lo terz del blat et de la laboracione, de tauerna .V. mugs de blat com uinum quod ibi ponamus et .II.^{as} quarteras de ciuada per alberga et manducatores que... uoluerint et tantos denarios quantos persoluebant ad alios seniores et tanta carne. De la borda de boluir lo terz de laboracione et .I. quarta

de ciuada et .I. quart de molto e .II. fogazas e .II. sestadas de ui.... delme de berenger de saga .I. mug de t. et .I. dordi et una alberga de dos homines e duas bestias. ad al. manso Ramon bonnel .III. quarteras dordi. A paiarols de saltegal .I. mug de segal. Al mas de la canal quantum nobis pertinet. Del mas destolg .I. quartal de fe. De la borda de ferreras terciam partem de laboracione et medietatem uini et .III. modios de blad de tauerna .I. sester de t. et .I. dordi et .I. de ciuada de brazage et uno p.... et .I. pol et .I. agnel et usaticos quantos faciebat a seniore.»

Publicat el text en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 163, i el facsímil plana 169.

LÀMINA VII.

«Hec est memoria de querimonias que facit la meso del temple et Magister ceterisque fratribus barbera et aliis fratres de Arnall de guardia et de suos homines et de suos seniores. In primis fecimus clamor de Arnall de guardia de .LXXXIIII. morabatins quod degre auer pagads a la meso e non a negu pagad. Et arnall Pere achapta barbera a feuz del comte el comte leuan sa dominicatura ad una part. Et Arnall Pere leuan la sua dominicatura ad alia part. Et totas alias terras remanserunt per medietatem inter Arnall Pere e comte e les exides e in istes terres chominals abeant factas los chaulles grans dominicaturas en qe la meso demanda la medietate. E exament demanda la meso la medietate de les descimes e dels establiments e de les justicies e de totas alias chausas que caualles prendunt per zo quan comte so i reteng quan dona barbera. E Arnall de guardia fa a la meso en barbera moltes males persones e moltes males noueletats. Los chamins e les charreres pupliches fa trenccar e clodir e laborar e getales supra lo domenge de la meso a forza de la meso. E en les agues fa molins e bastiments en cels logs chominals que la meso non ha res quod illa prendunt totum hoc qui inde.... »

Publicat el text complert en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 166, i el facsímil fragmentari, plana 173.

LÀMINA VIII.

«Cosa sabida es que Petrus de lobeira can enpara iusticia de lerida seuana et dis que aizo fazia per amor de deu e per saluament de sanima e seria fidels a tot lo pobol de lerida et duis et de vn an enza sabem que lamor de deu e aquel saluament fo aitals qual podez ausir. Esters zo dabans que auia fait. E sabem et es uers que P. de orso e R. de Mirauet foren pres a equela torre den Mir den Ramon ramon. per rauberries e per males faites. e per ladronices que hauia fait et foron mes en poder de Petro de lobeira et el non uolc far iusticia et enuia los en. et pres de

Petro de orso .VIII. morabatins qui esgarra .I. clericum et de alio no sabem cant.

En auant fo pres tomeu e altres homes algoira et dominus rex manda soluer tomeu et Petrus de lobeira feli iurar que li des .III. morabatins quan al res non poc auer.

Pois can lo rei muda bailes in lerida et gitauit jafia totaui desmantenc los bailes e fo auols a els en totes causes e contrarios per que lo senor rei perdet gran partida de sos dretz. e pot esser mostrat per quels bailes et per los homes de la vila qui louiren.

En avant uenc bernardus de ager et demandali lo terz de .CC. Morabatins....»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 167 el text complert, i en plana 177 el facsimil fragmentari.

LÀMINA IX.

« Al onrat pare e seinor an .S. per la gracia de deu archebispe de teragona. De mi en B. de zaportela salut et amors. Vid les uostres letres quim dixerem que uos assignauets a mi dia lo primer diluns depus Sancta Maria dagost a teragona sobreil feit meu e de la dona na blanca. E io tramesuos missatge per labat de la portela, qem enuiassets escrits los clams qe na blanca faia de mi. Et els clams qe na blanca faia de mi dix qe era ma muiler e qe io la auia lexada e qe auia autre muiler presa. On io dig a uos eus faz saber qe io no uul entrar em pleit ab na blanca per aqela rado et atorg be qe lapris a muiler. E no lae lexada nee gens daultre muiler presa. Ne anc del meu no la gite ne lan mane exir ne moure. Et eli tremesses cartes e molts missatges qe ela sen uinges deues mi et el meu. Et ela anc fer no no uolg. E pus ela fer no no uolg per mi prec uos seiner qe lam fazats tornar et estar ab mi. E segons los clams qe ela a feits de mi e segon lo respost qe ioi faz no coneg qe obs aia pleit entre mi ne ela ne qe de re aiam a pleideiar. E si uos seiner conexets qe azo bast a mi prec uos seiner qe nom fazats anar a teragona. Car io son de longa terra et es me gran enug e gran mal treit lanar de teragona. E can io no e leios autres amics coman a uos et a la uostra leialtat la mia rado. Pero si uos conexiets qe io ni aia anar ho a tremetre mo procurador uos faz io saber qe a tot dia qe uos me fazats saber de Sancta Maria de setembre ad enant qe ioi sere e ma propria persona hoi tremetre mo procurador qi tenga mon loc e la mia rado. E per aquest portador destes letres per uos qem fazats saber uostrer dit e uostre respost. he si na blanca sen ue deues mi no coneg qe negun altre pleit aia obs entre mi ne ela. Et a aquel dia que uos me tremetretz uos faz io saber qei sere e ma propria persona hoi tremetre mo procurador. E no minus creats les letres car no son segelades. car sapiats qe no auiem lo segel. E per zo les partesc per letres car no son segelades.»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 171 el text, i plana 181 el facsímil complert.

LÀMINA X.

« Notum sit omnibus quod ego Ramona de solans et genere meo P. de centiga et uxor sua M. per nos et omnes nostros natos et nascituros proximos et successores damus uobis A. dares fratri predicti de Ramona de Solans la part que nos auems ni auer deuems en .III. oliuers et est la .I. oliuer a la coma de batipalmes. a fronte ex .I. part in alodio de A. del torredet, de .II. A. de za uila, de .III. in nos donadors. Alia oliuer est a la coma de xebraderes achauz de la uia publica. A fronte de totes parts en nos donadors et aquel oliuer uos donam en cabal et els altres co que auer i deuem. Alia oliuer en lort de julia sobre la uia et aiczo es lolliuer corniliol. A fronte de totes parts en nos donadors et aixi qant aquestes efrontacions inclodunt si donams nos a uos czo que auems ni auer i deuems per alguna rao ab lurs sols et ab lurs raids et ab lurs rames et faciatis annuatim censsum .IIII. diners in festo sancti Michaelis septembris a nos donadors et aiczo fem nos donadors bonam et legalem guarentzam contra totes persones a uos et als uostres per secula cuncta de uita et morte ab achest sens que fazcad. ego A. dares tingme per ben pagad per mi e pels meus natds et a nexer per part e per eretad e per frarescha de lalberg de Ramona de Solans et aquests oliuers son en lapendici de Sancti Martini de Solans. Hactum est hoc .II. kalendas januarii anno xrispti MCCXLI. Signum Ramona de Solans. Signum P. de Centiga. Signum M. uxori sue. Signum A. dares fratres predicti de Ramona de Solans qui hec iussimus scribere firmauimus firmarique rogauimus. Signum A. de torruela. Signum A. deztorredet. Signum P. guitart huius rei sunt testes. Signum P. de molins presbiter qui hec scripsit iussu G. capelani Darches.»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII; el text en plana 182, i el facsímil en plana 239.

«Contenço fo entren Br. de talarn tinent log del prior dorganna e den Ramon dezcamp dezpujal dorganna. Ço es a saber la part den br. de talarn que era demanant a R. dezcamp per rao de leglesia dorganna. ço es a saber duna espalla de vaca la qual los canonges de Sancta M.^a dorganna deuen auer segons la costum de la terra. si tant e per auentura que alcuna bestia bouina mor per alcuna rao hel dit mas de R. dezcamp. la qual cosa fo contrestada per R. dezcamp qui dix que no ere tengut de donar aquela espalla per quen ere franch daquela cosa e que no auie uist ni oid que aquel alberg lagés donada e la qual cosa atorga plus que .VII. besties bouines auie mortes en aquel alberg pos helifo e que nonauie donad deguna per la qual cosa br. de talarn demane per si e per los sen ors de leglesia dorganna que aqueles .VII. espalles

sien a hel restituïdes aixi qom dret o uol. E sobre açço amdues les parts renunciaren. Don io. Namigo cortit establït juge per en br. de talarn tenent log del prior uistes e oydes les raons e le enquestions e les allegacions de quiscuna part e del altra dig per dret sobre la sentència la qual ere donada per altre juge entre amdues les parts en aquest pleid quel dit R. prou bastantment en aquela dita franchea, la qual hel a confessada que an daquela espalla de la qual cosa deïm que si hel prouar pod bastantment que sie absolt e si tant es que prouar no pod la dauant dita franchea deïm per dret que sie tengut de dar al dit br. de talarn la dauant dita espalla e que sien esmenades aquestes .VII. espalles que al an confessads e deïm.... les quals son feïtes per rao daquest pleid al dit en br. de talarn jurantment. Actum est hoc .XI. kalendas.... anno domini M.^o CC.^o XL.º III.º»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII; el text i facsímil complert en planes 182 i 183.

LÀMINA XI.

«In dei nomine. Notum sit cunctis hominibus presentibus que futuris. Quod ego. G. assalid dono ad det eal espital e a madona sacta m.^a de sozsteras lo mas de bernad de ferer de bernui. per mi e pel mels e per la miaa posteritat grad senes forza per bona uolentad. Ego G. assalid dono lo mas de b. de ferer de bernui que faza a det e a lespital e a sancta m.^a de sutzsteras .III. quarters de molto e perna de porc. e VI. fogazas de pa e .I. sester de ciuada e .I. canada de ui e delme duna tera el terme de saore e no alres e que no li pogesen alre demanar ni pus enat pugar a b. de ferer ni uxor eius ni a filiis suis ni a posteritatem suam usque in perpetuum ac co do .G. assalid a lespital ema de fratre .R. bertran Actum est hoc XI° kalendas febroariis anno incarnationem domini M.^o CC.^o XL.º VII.º Signum G. assalid. nobis qui hanc cartam mandauimus scribere ex testibus que firmare. Signum R. de selri de las uilas. Signum....»

Publicat en *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 183 el facsímil, i plana 184 el text.

LÀMINA XII.

«A. pelicer. jurad demanad en totes les demandes Respos que oi dir et creu que fos uer quen R. de belloc assegura dret em poder del batle del senyor Reg et dels paers et de les corts et quels batles els paers manaren sots pena de D. morabatins que nul hom no mogues baralya en tarrega et oi dir et creu que fos uer quen P. caluet en R. calbet el lur bando cercaren guarnitz per la uila de nit et uengren a la casa den B. daren et combaterenla et nafrarenhi Andreu de belloc ab quarel et trobarens ab en Simon de belloc et encalzarenlo et ferenli

colps et trobarens ab B. de campredon et nafrarelo. puix trobarens ab R. guerau et nafrarenlo et oi dir et creu que fos uer lencalz den Bertran donanos et den berenguer et den G. martí et oi dir et creu que uer fos que quan en P. caluet ab los seus anauen a lostatge a ceruera que nafraren .I. hom del calyadel et uiu et oi quen Granel. en Domingo portapa els fil den P. granel els fils den Corbela sen entraren en lalberc den .R. G. ab armes et tengren lo a fforza del dos dies o mes. en totes les altres demandes demanad respon que noy sabie res.»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras de Barcelona*, volum VII, el text en plana 230, i el facsímil en plana 243.

«Notum sit cunctis. Quod ego A. de Romaneda dig e promet a uos frare nadal et frare G. dezuilar de la horde dels frares predicadors que refare tots los meus torts que aparexeran uerdaders per testimonis o per cartes o per semblant de ueritat aytant com mon poder mi bast a coneguda del maioral dels frares predicadors de la set durgell o daquel qui el hi uolra posar e tremetre et del prior dorganna. Enquera dig e promet a uos dauant dits que negun temps no prestare a loguer ni a barata ni a degun altre guan per que la mia anima ne ualges meyns. Obligan mi a sancta ecclesia et mon capela parochial hon que laga e al senor Comte o aquel qui tenra son log que si degun temps aço con-treuenia que aquel a qui prestare que mon retenim de loger ni cabal e que la ecclesia. el senor comte. hols altres dauandits agen de mi e de les mies coses aitan com aquel cabal sera. e que so parteschen per mig. per ço que puscha castigar et de mala uida partir elugar et en la fe de sancta ecclesia pusque axi com fel cristia habitar. les quals coses dauandictes. jur sobre sens quatre evangeliis que complire et atendre segons que mon poder bast et que uindre a dia que uos maioral dels frares predicadors ni uos prior dorganna. masignarets segons la uostra uolentad e a totes les coses dauandictes si men destornaua don plem poder a uos prior dorganna et a uos .G. de leyda e balle del senor comte o aquel qui tenra uostre log e que o facats complir de les mies coses mobiles et siens en qualque log que sien. Actum est hoc .V. kalendas augusti anno Domini M.º CC.º LXXº IIIº. Signum dicti A. de Romaneda qui hec laudo et firmo et rogo scribere testibusque firmari Signum A. dez ca gardia et Bartolomei dez soler de nargo et Petri domini de salent et R. cercetol de fenoled. testium huius rei. Arnaldus presbiter de scoliua. Canonicus organia. et notario publicus scripsit et hec signum posuit.»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII, plana 236 el text, i plana 247 el facsímil.

LÀMINA XIII.

«Suma que costen les garnatxes e les pels dels conils..... MCCC. XIX. morabatins. altre aquests nia..... III. bales quels mercaders no demanen.

dels quals conils reeberen en berengario de finestres et en .G. despug..... CLXXXI. uestir dels quals agren..... II. mille .D. XXIIII. sous barchinonenses. dels quals leuan per rao de .XXX. uestirs qui no eren dels mercaders..... CCCCXX. sous et axi romanen qui uenen a la part dels mercaders II. mille CXIIII. sous.

Empero tots los conils leuades les garnatxes son entesos en aquests uestirs.»

Publicat en *Boletín de la Academia de Buenas Letras*, volum VII; el fragment corresponent al facsímil en plana 244, i dit facsímil fragmentari en plana 249.

«R. que fas yo na Bondia farnera de so quem deu en Bernado Eimeric. Primerament me dou .X. solidos que li preste a despesa. Item preste a la dona .XXII. sous la primera uegada quel senyor ana a Monpesler. Item daquelo que romas de la paga del mil .VIII. solidos meins .III. diners. Item presteli .VIII. sous sobre .I. anel on uos compre I.^a mas mudina. Item sobre lanelet del senyor .II. solidos. Item preste a la dona den Bernado Eimeric VII. sous al li. Item presteli .XII. diners a obs de despesa. Item presteli .XXVII. solidos et de mig a obs de les uestedures de na Maria. Item presteli .IX. diners a la farina den Senmenat. Item .IIII. diners a obs de la leya. Item presteli .II. et maaya a mols que menja en Mayol. Item presteli .VIII. sous a la sela a reembre del senyor quen porta la seruenta. Item .II. sous a la dona lo dia quey sopa en Marimon. Item preste a la dona den Bernado Eimeric .IIII. sous et IIII. diners al drap a tixer. Item .II. sous .I. diner la uestre de Sent Andreu. Item .V. diners a .II. dotzenes de sorels.

Suma que munta so quem deu en Bernado Eimeric .V. lliures et .III. sous et IIII. et maaya.

Item presteli .XL. sous a son fil a guarir. Item .XX. sous a .I. esparuer.

Suma maior quem dou per tot .VIII. lliures et III. sous et IIII et maaya.»

Inèdit; pertany a l'Arxiu de la Seu de Barcelona.

HOMILIES DE QUARESMA

SEGONS LO MANUSCRIT D'ORGANYÀ

«Per zo dix sapi salamo. Uanitas uanitancium et omnia uanitas (1)... set caritas nuncam excidit (2). Totes les coses del segle son uanitats e caden e tornen enient mas carita iames no cadra e cels qi la segieran ia unqua nos faliran. E per zo si sins uolem gardar de perdicio e de uanitat obs auem a saber qe es caritat. Karitas est dileccio dei et proximi. caritat es propriament qe om am deu mas qe nula res. e tot cristia aixi com si elex fedelment. Aqesta es la mor de Deu e de tot xristia. per zo a nom caritat qar del es pus car qe nula res. Cel om a caritat en si. acui es pus car zo qe pus car li deu eser zo es deu el espirit dom qi ia sempre durara e totes altres coses temporals periran. E per aizo. S. per les coses peridors no uulams lo gog del durable paradís perdre. Ni per les uanitats del segle qui gian om a les penes..... (*segueixen algunes ratlles esborrades en la part dreta de la plana*).....

Sapiatz S. [*Senyor?*] que zo apela o lasmosna caritat..... qar cel qi dona almosna asson proxme fa be et a Deu plader et amor e onranza e deus radrallsen bo gadardo perpetual a c. dobles et als bons et als mals del remedi dinfern e de la gloria de paradís. Sapiatz S. qe tot lo be qe om fa tu diz per bo cor e per penencia de deu tot es caritat e lauament del anima. E per zo dix sent paul en lapistola que nulla obra non es bona ni perfeita senes caritat zo es cel qi a caritat no ret mal per mal e cels qi estan mal fa auenir. E encara aquel qia caritat no a enüega a nula re e no mou barala a nul om e no mou barales entre uns frares e altres, qia zoa noa ergul. Qi caritat a noqer aquels coses qe sues son, zo es qe no uol la uolluntad de la carn mas solament de

(1) *Ecclesiastes*, cap. I, vers. 2. El text exacte és: «Vanitas vanitatum et omnia vanitas».

(2) Sant Pau, 1.^a als Corintis, cap. XIII, vers. 8.

lanima. Zo es qe noa cor e mal a fer, mas en seger dretera e ueritat. Aqel om. S. qi te la persecucio del segle sapiatz qe noa perfecta caritat qar qe caritat noa paor for de deu. Et encara si dix sent paul en la..... (1)

Ex parte enim cognouimus et ex parte prophetamus (2). De la una part conoxem e de laltra profetam, zo es qe conoxem aqest segle qe es nient, empero proffitam lo regisme de deu lo qel es perfecta causa. E pero aqeles coses qi son del segle periran. *Cum essem paruulus loqebam ut paruulus, sapiebam ut paruulus, cogitabam ut paruulus* (3). Qan om es macip penssa aixi com macip e sab aixi com macip. Et empero qan es feit om lex aqeles coses qe son de macip. Moltes coses qe emacipea a feites esment, qar ia a om uergonia a dir zo que dezie qan ere macip. Aixi sera fora aqest segle uil en ues aqel qe es auenir. Donches frares cars aiam carita uera senes ira, senes auarea, senes urgul, senes mala cobeza, per zo qe la caritat de deu sia esandida els nostres cors Q. i. p. d. c. p.

DOMINICA IN LX.^a (4) *In illo tempore cum turba plurima conuenirent et de ciuitatibus properarent ad ihesum dixit per similitudinem. Exiit qi seminat seminare semen suum* (5). S. nostre S. dix aqesta paraula per semblant et el esposa per si elex. Aqel qui ue seminar la sua sement e dementre qe semenaua la una sement cadec prob de la uia e fo calzigad els ocels del cel mengaren aqela sement. Aquest seminador dix. n. s. qe son los maestros de sent eglesia..... (6). Los auzels del cel qi mengaren..... los diables qi tolen la paraula de deu..... e per males obres. *Et aliut cecidit supra petram, et natum aruit quia non habebat humorem* (7). Aqela sement qe cadeg sobre la pedra fo seca per car noi auie humor demostra la paraula de deu qi cad el cor del om e uen diable e la tol del cor, per zo qar noa humor de caritat. *Et aliud cecidit inter spinas et simul exorte spine suffocauerunt illud* (8). Et aqela sement qi cadeg en les espines demostra la paraula de deu qi cad entrels auers dels rics omens daqest segle qar pensen de lurs riqezes e no segeixen la paraula de deu e amen les terrenals coses e meins preden les cestials. *Et aliut cecidit in teram bonam et ortum fecit fructum centupulum* (9). Aixi aqela sement qi cadeg en la bona tera demostra lo cor del bon xhristia qi reten be la paraula de deu e la ment en obra.

(1) Aquí comença la segona plana o el verso del foli primer. Les quatre primeres ratlles són il·legibles.

(2) Primera epistola de Sant Pau als Corintis, cap. XIII, vers. 9. El nostre text diu *cognouimus* per *cognoscimus*.

(3) Primera epistola als Corintis, cap. XIII, vers. 11.

(4) Lo que va de versaletes està en vermelló bastant destruït en l'original.

(5) Evangeli de Sant Lluc, cap. VIII, vers. 4.

(6) Foli segon recto o plana 3. La primera ratlla és il·legible.

(7) Evangeli de Sant Lluc, cap. VIII, vers. 6.

(8) Item, cap. VIII, vers. 7.

(9) Item, cap. VIII, vers. 8. El nostre text diu *centupulum* per *centuplum*.

Co es senes auarea e senes adulteri et senes escarn e senes neguna oreza primerament no entemen los apostols de qi. n. s. ordene. E ia dixeren adel *interrogabant autem eum discipuli eius qe esset hec parabola* (1). Seiner trastot poderos sia tu platz fes nos entendre aquesta paraula. E. n. s. dix adels *uobis datum est nose misterium regni dei ceteris autem in parabolis* (2). A uos es donad a conexer lo mester del regisme de deu pusqe aqels qi no creren per paraules. Donces frares cars rezebam la paraula de la predicacio de ihesu xhrist en goig e retingams la en nostre cor qe diable no la pusca gitar de nostre cor et aixi farem fruit en paciencia senes nulla oreza (3). Sapiats. s. qe qi mas se trebalara dels afans de deu en est segle maior gazardo naura el seu regisme. Donces fraires cars esforcennos qels pecats en que somo nos lexen, e nostres penitencies prenam per zo qe ihesu xhrist nos deu portar denant los angels el cel. Qi. i. p. d. i. l.

In illo tempore ecce ascendimus ierosalimam et consumabuntur omnia qe scripta sunt per profetas de filio hominis (4). S. qan. n. s. ihesu xhrist anaue per les terres de iherusalem ab los seus disciples el los dix zo que del ere auenir aixi com lauengeli odix en aquesta gisa. *Ecce ascendimus*. i. e. c. o. q. s. s. p. d. f. o. Ara zo dix. n. s. i. x. als seus diciples nos entrarem en la Ciutat de iherusalem e sera acabad tot zo qe de mi an escrit les profhetes. En aital gisa dix. n. s. Yo sere tradid e pres e liad et escopid e lanceiad e pugad en crod e coronad despines et al terzer dia resusetara. Els diciples de n. s. no enteneren adaquela hor les paraules qe el los dizie de la sua passio e de la sua ressureccio entro al dia qe els uideren e conogren com el o ac dit. E qen els no enteneren les paraules qe el los ag dites li fet n. s. un precios miracle dun ceg qe el alumena dauant els. Aqest ceg ere itera prob de ierico et el acaptaues tot zo don uenie. E qan ozi que. n. s. i. x. i pasaua per aqela terra el comenza a cridar en aquesta gisa. *Ihesu fili d. d. miserere mei*. Seiner fil de d., merce aies a mi et aqeles companges de les gents qi anauen dauant. n. s. manazauen ad aqel ceg e dezienli qe calas. E com els li manazauen el mas li cridaue. *Ihesu fili d. d. m. m.* (5). O seiner fil de la uerge merce ages de mi. En. i. quan audi aizo qe tan fort lo pregaue e li clamaue merce, esteg et aturas e fedlos amenar dauant entre la gent gran e demanali qe qeria et el dix. *Domine ut uideam*. Seiner trostor poderos sia tu platz que ueia et en apres (6) daico. n. s. posa la sua benedita ma sobrels uls del ceg espre

(1) Item, cap. VIII, vers. 9

(2) Item, cap. VIII, vers. 10.

(3) Plana 4, foli 2 v.º

(4) Evangeli de Sant Lluc, cap. XVIII, vers. 31. Aquest verset correspòu a l'homilia per la dominica de quincuagèssima.

(5) *Ihesu fili David miserere mei*. Evangeli de Sant Marc, cap X. vers. 47

(6) Foli 3 recto, o plana 5

el uít. El ceg qan ag uíst fed grans gracies a nostre S. esegil en totes bones obres. E les compaines de les gens qan uiderent lo tan gran miracle feren grans gracies e grans laudors a. n. s. S. audid auetz del ceg qe n. s. alumena per la sua vertud e per lo poxeule quel ceg li fazie de merce a clamar per qe el no estaue per los menazadors qil volian fer calar. Et el on mas li menacauen el mas cridaue. Aixi com odid auetz. *Ihesu. f. d. d. m. m.* S. sapiatz qe aizo porta aital figura de tot pecador qi es en tenebres de mort et en cega de pecad e dauoleza e de no fe. E per aizo S. deuem clamar merce de dia e de nuit a. n. s. qe el nos traga de tenebres de mort e de no fe ens do alumenament de la sua vertut. Aizeles gentz qi menazauen al ceg qe calas porta figura dels fols pensamentz de les cures daquest segle qins destorben en oracions et en bones obres. E per zo. S. fazamo nos aixi com lo ceg o fet e trobarem mercia ab. n. s. aixi com audid auetz per les paraules del sent euengelií. Can. n. s. uenia de iherusalem pendre passio de la ✠. lo ceg auetz audid li clama merce mas el no la troba a la primera uegada. E com el comenza. n. s. a clamar a forza de cels qil manaien calar. n. s. li ac merce aital com el la demanda qar el li qis uezer et el uít sempre. E nosatre si elex qen sem en tenebres de pecad e de mala uoluntat-pregem n. s. ab bona fe e ab bones obres per zo qe el nos do alumenament de la sua gracia qe nos entendam, la sua paraula e segescam lo seu manament..... (1) mas per la torba del uans pensamentz del segle qins destorben en oracions et en bones obres fazamo o aixi com lo ceg fed qe com mes lo mandauen calar el mas clamaue merce a. n. s. e per zo troba mercia. E nos S. com mas no destorban les cures daquest segle els desirers carnals els uans pensamentz nos mas deuem puxular. n. s. ab pregs e ab oracions et ab deiunis et ab oficis et ab almoines et ab oblacions et ab uegílies et ab romeries et ab bones obres de fe e de caritat entro a. n. s. ne prena merce per lo puxoule de les oracions e de les bones obres aixi com ac merce al ceg qi pouxoula a forza daqueles gens qil manauen calar. E per aixó. s. nos clamem merce e mercia a. n. s. í. x^l. qe a forza dels nostres pensamentz e dels desigs carnals qe el nos faza uenir enan memoria et e enan sanitat auera penitencia et auera confessio ens do uida durable per totz temps. *Cui est honor et gloria.*

Conuertimini ad me in toto corde uestro in ieiunio et fletu et planctu et scindite corda uestra et non uestimenta uestra ait dominus omnipotens (2). S. audir et entendre deuem. n. s. per la sancta scriptura e con nos apela dolzament tornad uos a mi zo dix. n. s. ab tot nostre cor et ab tota nostra pensa no dix merca ab la meitad del cor mas ab tot lo cor perque qar del cor ixen totes les obres qe son feites primerament son pen-

(1) Plana 6, foli 3 v.º Les sis primeres paraules són il·legibles.

(2) Ioel, cap.II, vers. 12. Davant de les paraules *fletu* i *planctu* hi manca la preposició *in*.

sades e pux son messes en obra. Qi de cor exeunt male cogitaciones del cor ixen males cogitacions homicidis adulteris fornicacions monzonges periuris cobezes auaredes e tots los mals del mon. E per això dix. n. s. *conuertimini* (1) *ad me in toto corde uestro* tornaduos a mi zo dix. n. s. de tot uostre cor..... (2) de bon cor a. n. s. no no fara daltra causa qan el dix donos cor demostra qe de totz sos pecatz si deu om partir. Car si pren om penitencia de sos pecatz sils a feits dom qe aia mort et altres moltz enrote ab si negu pauc li ual sa penitencia aixi com dix. *Quid prodest uiro si tota domus claudatur et unum relinquitur in ea foramen.* Quel predes ad om zo dit qi ben tanca sa casa o son castel ei laxa un trauc on entran los laires e rauben lo castel e la maiso. Qel predes ad om qi a pres altrui auer o per engan o per ladronici o per tolta o per fals jutgament e pren sa penitencia o no aqel auer pauc pred li te aquela penitencia et el la cuide pendre o no la pren. E per zo dix. n. s. *si ergo offers munus tuum ad altare et. r. f. q. f. t. a. a. u. t. r. i. o. t. a. t. u. p. r. f. f. et tunc. u. o. a. a.* (3) Si tu vols a mi uenir zo dix. n. s. e tum uols ren donar del teu uate primerament acordar ab ton proxme a cui mal auras fait. Car enant no redebria tu ni ton do. Aizo aferma sent agosti. *Si res aliena non reditur propria quia peccatum sit cum redi posit penitencia nangitur.* Aizo dix que no perdonaria deus pas lo pecad ad om qe aia altrui auer si nol red e nossen acorda ab el si far o pod. E si far no o pod si li clam merce. S. bo es altrui auer a pendre mas males a rendre. Qar aixi o trobam en la homelia de sent gregori qe. u. monge fo e qan se dec (4) morir derezi totson auer e partil estirs dos besans qe li oblidaren e per aqels dos besans deg esser perdud en infern et estec ne XXX dies en pena. E per aizo dix. n. s. *Conuertimini ad me. i. t. o. u. i. i. et f. et d. c. et. u. c...* Tornaduos a mi de tot uostre cor en ieiuni et en oracions et en plorar et en planier et en trencar uostres cors. Trencar manda lo cor per aizo qe om se tola les males cogitacions els pecatz de si. E qes qe peccads aia om faitz entro aizi ne qas qe falimentz ara en la senta qeresma de. n. s. nos deuem tornar a deu ab almosnes et ab uigilies et ab oracions et abones obres qe fazames. E per aizo .S. clamem merce e merca a. n. s. qe el nos do a fer zeles obres per qe la sua amor puxam auer al exir daquest segle. *Q. de ipse. p. d. qi. c. p.*

(1) Foli 4 r.º, o sia plana 7.

(2) Cinc paraules illegibles.

(3) Evangeli de Sant Mateu, cap. V, versets 23 i 24: Si ergo offers munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te; relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo; et tunc ueniens offeres munus tuum.

(4) Plana 8. foli 4 v.º.

DOMINICA IN ICLO XL.

In illo tempore. Ductus est ihesus in deserto a spiritu ut tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset XL^a diebus et XL^a noctibus postea esurit (1). S. audir et entendre deuem lo sent evangelii per que aizo uol dir e mostrar qel .n. s. grans penas e grans trebals e grans dolors soferi per nos per aizo qar el nos uolg saluar e trer de poder de diable. Qar en aixi trobam qe el dejuna XL^a dies. XL^a nuitz qe anc no beg ne menga et en apres si ag fam. S. el no deiuna gens per zo qe el ages peccad feit per qe el deges fer penitencia ni deges deiunar mas per exemple o fet de nos e per zo que nos deiunasem per los nostres peccads. E per aizo qar (2) el deiuna XL^a dies e XL^a nuitz mostra qe el ere uer deus. Et aizo qe el ag fam mostra ere uer om. E per aizo deuem cretre qe el fo uer deus e uer om. Et en apres si dix leuangeli qe can. n. s. ac fam si ueng lo diable a el e uolglo temtar e dix. *Si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant* (3). Si tu es fil de deu di a les pedres qes tornen pa e mangan. E .n. s. respos ad el e dix. *Non in solo pane uiuit homo. s. i. o. u. q. p. d. o. dei* (4). No uiu om solament de pa mas de les paraules de deu uiu om et es de ueritat car en aixi com lo cors mor si no a pa terenal aitambe mor larma si no a pa cestial. Aizo es la paraula de deu. Qan lo diable uit e conog qe re de azo no faria .n. s. portal en la ciutat senta de iherusalem e posal sus el temple e dixli. *Si filius dei es mitete de orsum* (5). Si tu es lo fil de deu laxat cader en aual qe los teus angels ti soferan e not faras mal. E .n. s. respos e dix ad el. *Non tentabis dominum deum tuum* (6). Tu ia no tentaras deu lo teu seinor. Qan lo diable uit qe re daizo no faria .n. s. portal in mont oliuis el pus alt mont qi es en la tera de flum iorda e mostrali tot lo mon e tota la gloria del segle e dixli. Tot aizo te mostrad te donare sit gites als meus pedes emadores. Ad aqela paraula .n. s. respos e dix. *Va de retro satana*. Deu el seinor deu om adorar et ad el solament seruir. S. ara podetz audir com es diable mals et es ardidz e com a gran poder. Molt fo ardit qan el uolia temtar aqel seinor qi es .s. de tot lo mon per qel diable pogra cegar sis uolges e gitar en infern si qe iames no nasques. E .n. s. ac tant gran humilitad per qe el se lexa exaiar a diable a no nos torna ad el ni anc mal no li fed. Mas lextetse ad el portar portar (7) perert et

(1) Evangeli de Sant Mateu, cap. IV, vers. 1. S'aplica en les homilies a la primera dominica de quadragèssima.

(2) Foli 5 r.º o plana 9.

(3) Evangeli de Sant Matheu, cap. IV, vers. 3.

(4) *Non in solo pane uiuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.* Evangeli de Sant Mateu, cap. IV, vers. 4.

(5) Item

(6) Item.

(7) Foli 5 v.º o plana 10.

exaiar a seu esperit. Aizo dona a nos exemple que nos deuem sofrir nostres enemigs e mostra que no deuem redre mal per mal que auantz deuem auer paciencia et humilitad per aizo qar diable exaiet .n. s. q̄i es cab de totz omens. Docs be podem saber que negu om no escapara qel diable nol exag just ni pecador per que qar el tenta lo primer om adam que deus auia feit al seu semblant et a la sua image el auia espirad del seu sent esperit el auia pausad en paradís. Anc aizo nolne garí qel diable nol temtas e nol enganas laintz en paradís. E lo temta per glotonia qen li fet mengar lo pom de paradís lo qel deus li auia uedad. El lo temta de uana gloria qan li dix. *Eritis sicut dii* (1). Tu seras aixi com deus. Temtal per auarea qan l' dix. *Scientes bonum et malum* (2). Tu sabras be e mal. Per aquestes tres coses uolg temtar lo diable .n. s. per aizo qar el uenceg lo primer om adam. Diable exaia .n. s. per glotonia qan li dix que fedes de la pedra pa. E lo exaia de uana gloria qan li dix qes levas cader del temple que nos faria mal. Et lo exaia dauarea qan li dix que lo mon li daria sis gitaue a tera als seus pedes el adoraue. S. be ere fol lo diable que aizo que feu no ere ni en sompoder. Aizo li uolia donar. Tot era de n. s. zo que el li uolia donar ni el li prometia. Mas lo diable li uolia tolre tot son regisme e tot som poder si poges. Ara auetz audid com lo diable tenta om per glotonia de mengar e per uana gloria e per auarea. Nousen poden tant dir que encara no aia mes de folia diable e de maleza. S. gardar nos deuem daquestes coses que odides auem e guardar nos deuem maierment de tentacio de diable e del seu engan. E gardar nos deuem de mala uoluntad e (3) de leges paraules e de monconges e dergul e de superbia e que deiunen la senta qerentena ab almoines ab oracions ab bona uoluntad que deuem atendre a sante ecclesia a odir nostres menestris e que deus nos parcesqe nostres pecats for que farem. S. dels grans pecats que fem qan de les fols paraules que dezim aurem a redre rado al dia del iudici per que .n. s. nos o dix ab la sua domenga boca nonso mana gens per altre. Mas el noso ueng dir propriament del cel ontera aixi com el o dix *de omni occiosa quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in iudicii die* (4). De totes les paraules e de totz los faits que om fa aura a redre rado al dia del iudici a. n. s. E les prefetes nosen porten garenza. *Ret damus domino labiorum nostrorum et predes q̄i locuntur mundanii*. Negu de nos zo dit no enganassem los altres qar tals nia daicels q̄i cuidara enganar son uedi et engane si elex. S. qant que aiam feit entro aici ara

(1) *Gènesis*, cap. III, vers. 5.

(2) Item.

(3) Foli 6 r.º o plana 11.

(4) El text exacte de l'Evangeli de Sant Mateu, cap. XII, vers. 36, és així: *Omne uerbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii*.

nosen deuem emendar a. n. s. en aquesta senta qerentena. Qar zo es lo desme del dies de lan qar deuem nostres cors..... fer deiunar et estar en oracions et en fer bones obres qe qan uenra al dia de la resurreccio qe dignes siam de redbre lo seu precios de ihesu xrispti. Q. i. p. d. c.

DOMINICA UA.....

Egressus ihesus inde cecessit in partes Tiri et Sidonis. Et ecce mulier cananea a finibus illis egressa clamauit dicens ei. Miserere mei domine. f. e. d. f. m. m. a. d. uexatur (1). S. audir et entendre deuem sent Mateu lapostol et euangelista qe dix enen euangeli qe ades auetz ozid. Dir vol e mostrar qe qan n. s. anaue per la tera si ana el per les teres (2) doltra mar per qe el sa proximaue a la passio que deuie rede en iherusalem tot per zo qels falses iudeus nol anasen cercar en altra terra ia ueng el en les ciutatz qi son en riba de mar qi son molt fortz si qels fils disrael anc no les pogren pendre per forza. Aicestas III. ciutatz apela om per so nom la una tir elaltra Sidon. Aquesta qe om apela tirus. Sg. las tribulacions daquest segle. E laltra qe. o. a. sidon. sg lo poble qi ans del aueniment de . i. xi. menaua diable a mort. Mas ia ueng una femna qi era en aquela terra e auia una fila qi auia mal de dimonis et ela audi dir qe. n. s. ere en aqela tera et exi de sa tera et ana cercar lo seinor per zo qe garis sa fila. E ia ueng la femna en aqela tera e troba lo seinor trastot poderos e clamali merce e dix. *fili d. d. mi. mi.* (3). O seiner fil de la uerge merce aies de mi. S. per aquesta femna deuem entendre sancta ecclesia qi ere morta entre la mala gent. Et en aixi com aquesta. f. dementre qe fo en sa terra no clamaua merce a deu tot exoant aqeles males gentz dementre qe adorauen les ydoles e foren descrents no clamaren merce a deu. Donces. S. aquesta femna gran fe ag per qe qan sa fila no mena e creceg qe de sola za paraula de .n. s. garia sa fila. Molt gran sauieza ag ab si aizela f. per qe qar en persona dom conog deu zo es qe uit la umanitat e credeg la diuinitad et encara si dix (4) femina fili d. d. m. mi. filia mea. or a. d. uexatur (5). O seiner fil de dauid la mia fila a mal de demoni. S. per aquesta .f. deuem entendre les gentz qi eren meins credents. Et en aixi com aquesta .f. pregaua per sa fila tot exament sancta eglesia no cese de

(1) El text de l'Evangeli de Sant Mateu, cap. XVI, vers. 21 i 22, diu així: *Egressus ihesus inde cecessit in partes Tyri et Sidonis et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamauit, dicens ei: Miserere mei domine fili David; filia mea male a demonio vexatur.* Aquest text és destinat en les homilies a la feria V de la primera setmana de quadragèssima.

(2) Foli 6 v.º o plana 12.

(3) *Ihesu fili David miserere mei.* Sant Marc, 10, vers. 47.

(4) Foli 7, r.º o plana 13.

(5) Això és el text alterat de Sant Mateu, XV, vers. 22: «Miserere mei domine fili David; filia mea male a daemónio vexatur».

pregar per son poble que uinga a saluament zo es a la fe de crist. Et encara deuem entendre. per la fe de. crist la nostra carn e per la fila la nostra anima. E per zo si la fe es malauta zo es la nostra anima qi es el nostre cors. per nul pecad que lo cors aia fet. la mare zo es la nostra carn deu clamar merce a deu per deiuni e per almoines. e per oracions. e per tot be feit per que deliure la fila de poder de diable qi la te. Et encara .s. per la .f. deuem entendre la nostra anima. e per la fila la nostra carn. Aizo deuem saber que si la fila zo es la nostra carn fa nul pecad sempre a mal de demoni la anima. E la donc la mare deu pregar. zo que a saber que es la anima qi deu pregar per deiunar e per almoina e per oracions que deus la deliure daquel pecad en que es. et encara .s. deuem saber que .n. s. no respos a la .f. per tres uegades. la primera qar aquesta .f. ere pagana. la segona que per aventura no dixesen los falses judeus aquesta .f. de la nostra generacio pres carn. e ua a les altres gentz tot per zo que no agesen excusa los judeus que nol credegesen. la terza que uolian prouar si auian misericordia los seus diciples que pregasen per aquesta .f. ono. Mas ia pregaren los seus diciples al. n. s. seiner sia tu platz aias merce ad aquesta .f. (1). E per zo que los falses judeus credegesen que el ere ihesu crist. ere misericordios ia exaudi el los pregs dels apostols tot per zo que no dixesen los iudeus aquest no es misericordios. per .la .f. qi clamaue merce a. n. s. deuem entendre que pos la passio e la resurreccio. e la ascencio. de. ihesu xrist. per la predicacio dels apostols credeg tot lo poble qi ere paga per los apostols qi pregaren. per aquesta .f. deuem entendre los doctors de sancta ecclesia qi dia cotidi pregan deu per els. Et enaxi con los apostols pregauen per la .f. tot exament pregan los preueres per totz cristians que deus los aport a bona fi. Et en aizo podem conoxer que deus no od pecadors per que qar ana aquesta .f. no la uolg audir tro que ag parlad ab los diciples. zo coue asaber que qan ag parlad ab los preueres et ele per la penitencia sempre fo deliurada del poder del demoni. Aizo porta significanza de tot peccador qi esta en peca et en males obres. audir nol uol. n. s. oñ can el se part de pecad e de males obres e pren sa penitencia fermament sempre li es perdonad tot son pecat. E per aizo .s. clamen merce e misericordia. a. n. s. que el nos do adir et a fer zeles obres que qan exirem daquest segle que segurament puscam uenir al seu celestial palaz que el a promes als seus fodels.

»Dominica III. Erat dominus ihesus eiciens demonium et illud erat mutum.»

(1) Foli 7 v.º o plana 14.

Juro ego Bernardus gallm fil. qui sū Ermesendis fma qui
 uob Giltmo reimmūdi & arbio frīb. quia dīsta ora inantea
 fidelis ero uob durā uita. & d'urū membrīs qui in urō corpo
 re se tenent. & ad uitor ero uob d'urō onore que modo
 ab eis ul inantea adquisieritis cū mō cōsilio
 qui laus tolent. Ous en tolen cōtra eu & i'orunes
 ut fipās. & si d'les off qe uos e' q' uenit in ipa
 cōueniencia o de la ualencia de uostra onor. ren
 uos en passaua o uos en franā. p' si e' quaranta dies
 qe uos men comoreds p' uos. o p' uostres missadges.
 que ouso rederga p' fed sen uostren gan. Sic supi.
 scriptū e' si uoso tenre. e uoso atendre. p' fidē sine engā

Jurament de feultat de Bernat Guillem als germans Guillem Ramón i Arbert,
 entre'ls anys 1072-1099.;

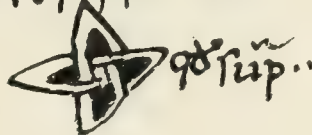
Juro ego Guiltm pone fil d' bonadonna fma. a t' b' r' an fil de gula fma. che eu d' ista
 ora inantea fioels te ferer sen frau e mal engren e ser ne gūna de ceptio cho'om deu
 esser a son senior ch'umanub. se comanda
 Juro ego Guiltm pone fil d' bonadonna fma. a t' b' r' an fil d' gula fma. che de ista
 ora inantea. not prendrei ni not recerei. ni not ouidrei. ni not tolrei ta uita ne
 p' mēbra q' aron corpo se tenē. Ni d' a chel' ^{alod' & dela} onor que odie ab eis ne che enat ab meu
 consel acaptarus. no lat tolrei ni noten tolrei. e si esom ofma chi lat tola mēntola.
 aitori ten ferer p' d' m' sen sen engan. & totos celes ueds che men comenras p' t' o p' tot
 missaticos como nument nomen d' uedare. e del aitori not enganare.
 Sic supi' es escrit si to tenre e si to atendre p' d' r' ta fe'n sen engan.

Jurament de feultat de Guillem Pons a Bertràn, entre'ls anys 1075-1099.

hic ē breue testamētū q̄ fec̄ iaucifre in sua
 me nōra dīp̄tū suū auere. in p̄m̄ adramū
 & aduenirel quaterada. t̄ diuina; & ad petro
 et ad gerōga alia quaterada q̄ ē p̄e ipsa uen
 dōmū b̄nard & cubels. ii. cubantil. i. & ad s̄i uiliam
 d̄rajū. xij. ad uias p̄b̄ oual. ad s̄a margarita d̄v.
 & ad s̄i meola; similē. & ad s̄i saluatori. d̄vi.
 & de ipsū meū directū de ip̄sō meō porcos & de au
 oltas exiet ip̄sō d̄nari. & si remanez ad ipsa mā
 p̄uitina. & adramūdi exada. i. cū de s̄erol
 ut teneḡ mulier mā in uita sua sine blādamēu
 in nullū hominē. & ipsa marcia patze de meo
 semtez d̄pane & iuno p̄anū mā mā

actū ē hoc k̄mar anno x̄p̄e vij. Regni
 regi philippi. Siḡm̄ iaucifred̄. ego
 q̄stū testamētū ante me scribere
 uisi s̄i manu s̄i manu q̄ rogau
 siḡm̄ iohanni. & ipsa mā mulier cū fili
 meis in bauia de iohanni iaucifre.
 Vnas p̄b̄ qui hoc scripsit die

& anno

 q̄d sup̄.

Hē cōuenēcia qđ fac̄ artall cū roger bernard in mōt cortēs denante artall suo
 filio & cōuenit li artall che li p̄ledes loterme .i. castalgo cū ipso comite &
 si nō lopod guarir p̄directo qđ ist̄ loli emēde. & roger bernard cōuenit li ser-
 uicio d̄ illo castellano d̄ castalgo. & d̄ illos homines quā ad ^{to castelle} estat establud d̄ die
 lunis usq; addie mercoris ad uesp̄. infra p̄lgars. & roger bernard donat lē .i. als
 p̄rgs & una mula p̄ xta unciās che manleua d̄ berēger bernard. p̄co che achi
 lio fac̄. & reddet li la conamētia d̄ salass. & si la conamētia uoluit tener̄ artall
 faciat lēat emena ad laud̄ amēto d̄ illos homines d̄ salass. aut reddat illi ipso p̄
 cio qđ suo pat̄ lidona. & fuer̄ ibi mur girbt. & mur roger. & berēger
 bernard.

Si ¶i Gum artallo hyslonza comitesa.

S 11410. vii. regname Leubenco rege. xi. kr. madu. sic fuit facta conuenencia int berenger arnal. 7 cūx sua donna
 adalerh. 7 sancia suo geuro mur guttard. 7 conux sua ermesen. que uenunt in concordia ab berenger arnal.
 7 dona adalerh que lore 7 defenex ipso alaud d' lmar 7 ipso alaudes d' figoit cū suis ptinenciais ad sancia. 7 mur
 guttard. 7 cūx sua ermesen. 7 ad sua posterita. 7 sancia 7 mur guttard 7 ermesen. 7 defenex ipso alau
 des d' ortes cū suis ptinenciais. ad berenger arnal. 7 ad cūx sua adalerh. p fide sine ingenio in uita illoz. 7 7 d' post
 obitu d' berenger arnal. 7 adalerh. suos infante guaru nospodien ab euenencia d' bnard. 10 hpt. o ab acapre. o ab auer do
 nam. que remaneat ad Sarrax. 7 ad ermesen. 7 ad suos. Et ipsa parrochia d' s' iusti ipsa par e d' sancia que lali agud ber
 ger arnal arnancatur suos dicitos. 7 la olaguarda habuit sancia 7 ermesen. ita pait. 7 berenger arnal ipso duas
 partes in uita sua. 7 d' p' oluū suū uadat qm d' ipso glaudes d' ortes suspiratū ē. Et dedit berenger arnal. 7 adalerh. sancia.
 7 ad mur guttard. 7 ermesen solidos. c. in re ualente. Et cūenit berenger arnal. 7 adalerh. ad los cia. 7 mur guttard. 7 erme
 sen. que li auidam suos directos arrenit p fide sine ingenio. 7 sancia 7 mur guttard sumit suat ad berenger arnal
 qm suspiratū ē. 7 ipsa conuenencia fuit facta in pñcia d' arnal falla. 7 bnard. ramo. 7 bnard guttard.
 7 gllm mur. 7 gllm 10 hpt. 7 alioz bonoz hominū q' ibi erant.

Hec est Memoria de quetimonias q̄ facit lamelo del tēplē. ⁊ magist. ceteriq̄ fr̄ib' barba
 q̄ alius fr̄s. Arnall d'gr̄dia ⁊ d' suos hoies ⁊ d' suos seniores. J̄ p̄mis fecim' clamor
 ⁊ Arnall d'gr̄dia d. lxxx. iiii. oratorib' q̄ degre auer pagad' alameso enō ha negu pa
 grad. Si Arnall Pere achapra barba afeuz' d' comte el comte leuan sa dñicāta ad
 una p̄t. Et Arnall Pere leuan la sua dñicāta adaba p̄t. ⁊ totas alias t̄as remā
 ferūt p̄ medietate m̄ Arnall Pere. Et comte eles exides l' castel t̄ies cho
 munnals abeāt factas los ch'z ualls' grans dñicātas en qe lamelo de manda lame
 dicare. Et ament de māda lamelo la medietate d' les des cumel ed'li establi mēts
 e d' les justitres ed' totas alias chausas q̄ caualls' p̄hendūt p̄o quan com
 te los rectēs quan dona barba. Arnall d'gr̄dia fa alameso en barba
 m̄ tres males p̄son' em̄ tres males nouele tads'. Los chamūs eles chameres
 pupliches fa trenccar e clodur elaborar ege tales sup' lo domenge d'
 lamelo aforza d' lamelo. Et en les aguel fa molins e basti mēts en cels
 los comunals. q̄ la meso nō ha res. q̄ illa p̄ndūt totū h' q̄ ind

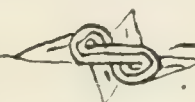
C | cosa sabida es que l'etr^o de lobeira. can enpara iusticia d'lerida.
 Senana 7 dis que arto fazia p' amor de deu. e p' saluamēt d' sanima
 S | seria fidelis atot lo pobol d' lerida. 7 dn̄s. 7 d' vnay enya. sabē
 q | ue lamor d' deu. eaquel saluamēt fo aitals. qual poder auxiliir.
 e | sters no dabās. que auaa fare. e sabem 7 es uerū. que. p. d' orso
 e | .p. d' misauet fore pres a eçila cor. d' e orden Ram̄ jamō.
 f | rauberies e p' males factes. e per ladronices. q' auaa fare.
 7 | forō mes enpodir d' l'etr^o de lobeira. 7 el non uole far iticia.
 e | enua los en. 7 pres de l'etr^o d' orso. v.iii. or̄ q' es garrā. i. cheū.
 e | de alio nosabem carre.
 G | y auant fo pres tomeu. e altres homes al goira. 7 dn̄s rex. māda
 S | oluer tomeu. 7 l'etr^o et lobeira feh iurar q' lides. m. or̄.
 q | uā altres nō poc au;
 f | ois can lo rei muda bailes i lerida. 7 greant iustia. totam a
 d | esmātene los bailes. e fo auols a ells en totes causes ecōtariū.
 f | que lo senor rei. p' det gran partida de sos d'ey. e pot eēer mos
 p' que p' quels bailes. 7 p' los homes d' lamla d' lounjen.
 G | n auant uene b'nard^o d' ag. 7 demādali lo tery. d. cc. or̄ at.

Allouant pare venger au. Si pla sta d'au archiepsce d' fregona. Si en B. Saportella sot z amos. Und ts ures ts qm dixre q uos assignauerz
 any dia do p'm d'uns d' p. S. V. d'upost a'agren. Sobret fet meu es la dot nallicha. Et lo t'mingus missatge plabat d' la portada. qem enuoiatitz elire
 los claus claus qe ni llica fua d' m. Et ds claus q'na blanca fua d' m. dix q' era ma mugr. et io la auo locada qer. auca aut mugr pla. In io
 dix aut' eris fua sot q'io no nul erit' empit' ab nallica p' aqua rado. z arcaz be q' lapi amulet. E no loc lada. nec' g'ens dault' mugr pla.
 lle anc del meu nola g're. ne lan mane exir ne moure. Et el' t'mesles cartes emlets missatges qe ela sen uingres d' ues m' z el meu. Et ela
 anc fer ne no uolt. Et pus ela fer no no uolt p' m. se no sen q' lam fanyes tornar z estar ab m. Et segons los claus qe ela oferts d' m' eslegon
 do respolt q' m' fua. no coneg' q' d'is auipit. entre m' ne ela. ne q' d' te auam optidiat. Et si uos sen coneg' q' auo hult' any. se uos sen
 qe noni fanyes auar a'agren. Car t' lora m' z et me g'n emug' estu nil t'reit hant d' fregona. Et can io noe loz aut' amiel. com' auo
 z ala uost' lualtat la mxa rado. Lora. si uos coneg' q' io n'aua auar h'umette mo p'edar. no fua io sot qea tot dia q' uos me fanyes
 lit d. S. V. d' seretire ad enat q' io sere em' pla p'lon. hoi t'mette mo p'edar q' t'enga mo loc ela mxa rado. Et p' aqst portador d' d'is
 ts se uos qem fanyes sot uolt'ndet euostre respolt. he si na blanca fua d' ues m'. no coneg' q' negun altre pit' auo ois en t're m' ne
 ela. Et aqel dia q' uos me t'metterez. no fua io sot q' sere em' pla p'lon. hoi t'mette mo p'edar. Et no m'ne' ercaz h' letres car no
 son segethades. car sapiatz qe no auem lo seget. Et p' no h' partit' p' letz car no son segethades

In da nñe. Noctū sit cōtūy hominib⁹ hominib⁹ p̄sentib⁹ q; futuris.
 Ego. G. assalid dono addet ealepitat eamadona facta m̄. d.
 sozsteras lo mas d. bernad d'faer d'bernuy. p̄my epel mel⁹ eplamy
 q; possiat s̄d senes faza p̄ bona uolētad. Ego. G. assalid dono lo
 mas d. b. d'faer d'bernuy q; faza adet ealepital eafacta m̄ d'soz
 teras. i. ii. quarterz d' molto eperna d' p̄cc. e. yi. fogaxas d'pa
 e. i. ffet d'ciuada e. i. canada d' uy edelme duna terra elietme
 d' faere. q; no alrē eq; noli pogeſē alre demanar ny pus enat pu
 gar ab. d'faer q; uxoz eiq; mafilyz suyz ny apostitatē suā. usq; i p̄p̄
 tū. ac co do. G. assalid alepital. ema d'fraue. R. berran̄ Noctū ē
 h̄ xi. kl̄s. februarij. Anno. i. carnacionē. dñy. m̄. cc. xl. yu
 Sig. ⁊. n̄. G. assalid. n̄b q; hac cartā madauym⁹ sēbe ex tē
 tib⁹ a. r̄ nare. Sig. ⁊. n̄. R. d'felri. d'las ulyas. Sig. ⁊. n̄

A. d. polier. jurad Romanad excoeg l'edmandi. Reg. q. o' d' m. z creu q' f' p' r.
 p. z. d' b' l' l' e' d' d' e' m' a' d' r' e' t. e' m' p' a' d' e' d' e' t' p' e' n' i' o' z' p' e' r. z d' i' p' u' a' r' e' g.
 z d' i' g' e' n' t' e' z q' i' b' a' d' e' q' e' i' f' f' a' r' e' g' m' a' n' d' a' r' e' f' o' g' g' e' n' a' d' . d' . d' . m' o' n' a' t' e' . q' n' u' l' l' h' o' m' .
 n' a' m' a' g' u' e' g' h' a' r' i' l' l' a' e' n' c' a' r' i' n' a' . z o' i' d' i' r' z c' r' e' u' q' u' e' f' u' e' r' q' u' e' p' . c' a' l' l' e' t' e' n' . p' e' r .
 c' a' l' l' e' t' e' l' l' u' r' b' a' n' d' o' ^{ce' r' t' a' r' e' n} d' i' c' t' a' t' e' q' u' a' n' t' a' p' l' a' y' l' a' d' i' c' t' e' . z u' e' n' g' r' e' d' i' a' c' a' s' e' d' n' . p' .
 d' a' r' e' n' g' z c' o' m' b' a' r' e' t' e' l' l' . z n' a' f' a' r' e' t' e' . d' i' d' r' e' u' d' e' l' l' o' d' e' q' u' a' r' e' l' . z c' o' m' b' a' r' e' t' e' .
 d' e' e' n' s' i' m' o' d' e' l' l' o' . z n' a' f' a' r' e' t' e' e' n' c' a' l' l' a' r' e' l' o' . z f' e' r' e' l' c' o' l' l' e' g' . z c' o' m' b' a' r' e' t' e' . d' e' .
 i' b' . d' a' m' p' n' e' d' i' c' t' i' o' n' . z n' a' f' a' r' e' l' o' . p' u' x' c' o' m' b' a' r' e' t' e' . d' e' e' n' . p' . g' u' e' r' r' a' . z n' a' f' a' r' a' .
 r' e' l' o' . z o' i' d' i' r' . z c' r' e' u' q' u' e' f' u' e' r' l' e' n' a' l' z' d' n' . p' a' r' a' y' d' a' m' a' n' o' s' . z d' n' . h' e' . z
 d' n' . e' . m' d' r' e' . z o' i' d' i' r' . z c' r' e' u' q' u' e' f' u' e' r' . q' u' e' e' n' p' . c' a' l' l' e' t' d' e' l' o' s' f' e' u' s' a' .
 n' a' u' e' d' i' g' r' a' d' e' d' a' c' r' u' e' n' a' . q' n' a' f' a' r' e' t' e' . z o' m' d' e' c' a' l' l' i' a' d' e' . z u' y' z o' i' . q' u' e' n' a' .
 n' e' l' . e' n' c' o' m' p' a' r' e' p' o' n' a' p' e' . e' l' f' i' l' d' n' . p' . g' r' a' n' e' l' . e' l' f' i' l' d' n' c' o' m' b' e' t' a' p' e' n' e' n' a' .
 r' e' e' n' l' a' b' e' r' e' d' n' . p' . e' . d' e' d' e' d' a' m' p' . z c' o' m' b' a' r' e' l' o' d' f' o' r' z' a' d' e' . d' o' s' d' i' e' s' o' m' p' .
 e' n' c' o' e' g' l' o' g' a' l' o' g' d' e' m' a' n' d' i' r' r' o' m' a' n' a' d' . p' e' r . q' u' a' i' f' a' b' i' e' r' .

Informació testifical sobre bregues i bandositats a Tàrraga, a mitjans del segle XIIIe.

Foru sic cōtes. An. d. cccc. d. d. Romanada. Dig q' m' o' t' a' n' o' s' f' r' a' n' e' n' a' d' a' l' . z f' r' a' t' . e' . d' i' p' u' l' a' r' .
 d' l' a' h' o' r' d' e' t' t' f' r' a' n' e' t' p' d' i' c' a' d' o' u' . q' z' e' f' a' r' e' t' o' t' l' o' l' m' i' t' t' o' t' e' t' q' a' p' a' r' e' r' e' n' a' u' d' a' d' i' l' . p' r' o' t' i' o' n' i' s' o' p' c' a' r' r' o' t' o' p' s' e' m' .
 d' i' c' t' a' d' i' n' t' e' r' a' d' a' y' t' a' n' o' c' o' m' p' o' d' e' m' y' b' a' t' . a' c' o' n' g' r' e' d' i' t' m' a' y' o' r' a' l' d' e' t' t' f' r' a' n' e' t' p' d' i' c' a' d' o' u' d' e' l' a' f' o' r' d' u' r' a' t' .
 o' d' e' q' l' q' u' e' h' i' n' o' l' t' r' a' p' o' s' a' r' e' t' e' m' o' r' . z d' e' t' p' o' r' d' e' r' g' a' n' . P' u' i' q' u' a' d' i' g' q' u' i' m' o' t' a' n' o' s' d' a' n' a' d' i' c' t' i' o' n' i' s' q' n' e' g' u' i' t' t' e' m' p' . n' o' .
 p' t' i' a' r' e' a' l' o' g' m' a' b' a' r' a' t' a' m' a' d' g' u' n' a' l' t' e' g' u' a' y' . p' q' l' a' m' y' a' t' a' n' o' u' a' l' e' t' m' o' y' n' s' . O' b' l' i' g' a' y' m' y' a' s' t' a' d' e' c' t' i' a' z
 n' o' c' a' p' t' a' p' a' r' o' c' h' i' a' l' h' o' n' q' l' a' g' a' c' a' l' f' e' n' e' z' . C' o' t' e' o' a' q' l' q' t' o' y' r' a' s' o' n' l' o' g' q' s' i' d' e' g' u' i' t' t' e' m' p' a' g' o' c' o' t' u' e' n' i' a' .
 q' a' q' l' a' q' p' t' i' a' r' e' q' m' o' r' e' s' n' i' n' i' d' o' l' o' g' i' n' c' a' b' e' l' e' q' l' a' d' e' c' t' i' a' l' f' e' n' e' z' c' o' t' e' . h' o' l' l' a' l' t' e' s' d' a' n' a' d' i' c' t' i' o' n' i' s' . a' g' u' y' .
 d' m' y' e' t' l' e' t' m' y' e' l' c' o' s' t' a' y' a' n' c' o' a' q' l' c' a' b' e' l' f' i' r' a' . e' q' l' o' p' a' r' e' t' e' h' o' y' p' m' i' g' . p' q' o' q' p' u' s' e' l' e' c' a' s' t' i' g' a' r' z' d' i' n' a' l' a' .
 m' y' d' a' p' a' r' t' i' r' e' l' u' g' a' r' . z e' n' l' a' f' y' d' i' c' t' a' d' e' c' t' i' a' p' q' q' o' c' o' f' i' l' e' s' t' r' i' a' h' a' b' i' t' a' r' . l' y' q' l' c' o' s' t' e' l' d' a' n' a' d' i' c' t' i' o' n' i' s' . p' u' r' . s' o' l' t' .
 f' o' y' s' q' u' a' t' . u' n' g' t' i' s' q' c' o' p' l' i' n' g' z' a' r' e' d' i' c' t' i' o' n' i' s' f' o' g' e' t' q' m' o' p' o' d' e' b' a' t' . z q' u' i' n' d' e' a' d' i' a' q' u' e' t' m' a' y' o' r' a' l' d' e' f' r' a' .
 n' o' t' p' d' i' c' a' d' o' u' . n' i' u' o' t' p' o' r' d' e' r' g' a' n' . e' x' f' i' n' a' r' e' t' e' s' e' g' o' n' t' l' a' u' r' a' u' o' l' e' a' d' . c' a' r' r' o' t' e' l' o' c' o' s' e' l' d' a' n' a' d' i' c' t' i' o' n' i' s' f' i' n' e' .
 d' e' t' o' r' n' a' r' e' . d' e' n' p' l' e' n' p' o' d' e' . a' u' t' p' o' r' d' e' r' g' a' n' . z a' n' o' t' . e' . d' l' o' y' d' a' . e' t' a' l' l' e' . d' e' f' o' r' z' a' c' o' t' e' u' a' q' l' q' .
 c' o' n' t' r' a' u' r' e' l' o' g' i' q' o' f' a' c' i' a' t' c' o' p' l' i' e' r' d' e' l' m' i' d' c' o' s' t' m' o' t' e' t' z' f' u' n' t' . e' n' q' l' q' l' o' g' q' f' i' e' y' .
 . d' e' c' u' . e' t' . l' j' . v' . t' i' t' . a' g' i' . d' i' n' n' o' . d' n' i' . o' . c' i' . l' x' i' . i' i' j' . S' i' g' . t' y' n' . d' e' . d' . d' . r' o' m' a' n' a' d' a' . q' h' l' a' u' d' o' z' f' i' r' i' o' .
 z z' e' g' o' f' e' l' i' c' i' . r' e' f' a' b' g' g' . f' e' r' m' a' r' . S' i' g' . t' i' t' . t' i' t' . t' i' t' . d' . d' . g' u' a' r' d' i' a' z' b' a' r' c' o' l' o' m' i' s' d' e' f' o' t' e' d' n' a' r' g' o' z' p' e' .
 d' n' y' e' d' f' a' l' t' e' . z z' . a' t' o' l' . d' f' e' n' o' l' o' d' . e' s' t' i' u' h' u' y' . r' g' .
 . d' i' n' d' i' g' . p' t' e' . d' e' c' a' l' h' u' e' . l' a' n' o' i' c' o' g' o' r' g' a' n' . z n' o' t' p' t' e' l' a' . f' i' l' i' u' s' z' h' g' i' o' . p' o' s' i' u' r' .

Promesa d'abstenció d'abusions i d'esmena en son proceir per A. de Ramoneda, any 1273.

Je g'afem los garnaxos als gals dels conils — g'cc. xix. marta
 de g'afes nra — y. bales g'ls mandos no demano
 els quals conils n'eren en .lxx. d'afins .lxx. en .l. d'afins — .lxxx. uespes .llo
 g'ls g'afes — y. mill. d. xxvij. d'afins .llo dels quals toua g'rao d. xxx. uespes i
 no eren de mandos — .lxxx. d. — 2 .lxxi romano qui uona de g'afes mandos
 — y. mill. d. xxvij. d.

D'afes m'era los conils l'ouades los garnaxos son enafes en .lxxx. uespes

Fragment de l'apreciació del valor de mercaderies perdudes per mercaders barcelonins en una nau, entre'ls anys 1276-1286.

.l. d'afes y o na bondia farnera d'po q'm du en b'ruide
 emic. p' p'rimone me don .l. sot. g'li p'p'ra a
 desposa .l. p'p'ra a la dona .lxx. y .l. la primona
 uesgada q' senyor ana a g'omposier. l. saglo g'ro
 mas d' la paga del ml .l. sot. m'af. .l. d'af. l. p'p'ra
 p'p'ra .l. sot. .l. anel on uos sempre .l. mas
 mudna .l. p'p'ra l'andor d' sejoz .l. sot. l. p'p'ra
 p'p'ra a la dona d' t'n. emic .l. sot. .l. p'p'ra
 .l. d'af. .l. sot. a obf d' despesa .l. p'p'ra .l. sot. .l. p'p'ra
 2 d'afes a obf d' t'f uespedures d' na maria — l. p'p'ra
 .l. d'af. d'af. a la farina d' farnenat. l. sot. .l. sot. a obf
 d' la leya .l. p'p'ra .l. sot. a maça a mols q' m'era
 en g'ajol .l. p'p'ra .l. sot. a la selu a reembre
 del senyor q'm porta la suenta l. sot. a la dona.
 lo dia d' la sopa en orarimon. l. p'p'ra a la dona
 d' .l. sot. .l. sot. emic .l. sot. a la d'rap aixer. l. p'p'ra
 .l. sot. .l. sot. la uespre d' sen andreu .l. sot. .l. sot.
 a .l. sot. d'afes d'afes.
 .l. sot. munta so q'm du en t'n. emeric. l. sot.
 .l. sot. .l. sot. a maça.
 l. p'p'ra .l. sot. a sen p' assuarir. l. p'p'ra.
 .l. sot. a .l. sot. a paruer.
 d' m'ator q'm don p' .l. sot. .l. sot. .l. sot. .l. sot.
 .l. sot. a maça.

Rememoració feta per na Bondia Farnera dels crèdits contra en Bernat Eimeric, entre 1230-1260.

fia . filij . dñi . m . m̄n filia nra . op a . d . uoxlat̄ . o s̄onm̄
 fil de dñi la nra fila amal de demom . g . p̄ aq̄sta . f . de
 uē enrendre los gentz q̄eren meim̄ credent̄s . Et̄ enaue
 cō aq̄sta . f . p̄gava p̄ la fila tot exam̄t̄ l̄a egl̄ia no
 vol de p̄gar p̄ l̄o poble q̄ uēga aduauit̄ zo el ala fe de
 dñi . Et̄ encara deuom enrōdre . p̄ la fe de . dñi la nra cōn
 e p̄ la fila la nra aīa . Et̄ p̄ la fe el malauit̄ zo el la
 nra . aīa . q̄ el m̄o cor̄ . p̄ m̄l pecc̄ q̄ lo cor̄ aīa tot̄ .
 la mare zo el la nra carn deu clamar m̄oc̄ adu p̄donum̄ .
 e p̄ almeines . e p̄ oraciōs . e p̄ tot de t̄re p̄ q̄ delure la fil̄
 de poder de diable q̄ la te . Et̄ encara . l̄ . p̄ la . f̄ . deuē en
 reudre la nra . aīa . e p̄ la fila la nra carn . Auodeuē
 ad̄ q̄sta fila zo el la nra carn fa nul pecc̄ l̄ep̄ sonal d̄ dno
 nra aīa . Et̄ adone la mare deu p̄gar . zo que ad̄ q̄ el la
 aīa q̄ deu p̄gar p̄ d̄uuar e p̄ almeina e p̄ oraciōs q̄ dñi la deu
 uno de q̄l pecc̄ enq̄ el . Et̄ encara . f̄ . deuē ias̄ q̄ m̄ i .
 no respō ala . f̄ . p̄ uer̄ uer̄p̄el̄ . la p̄mera q̄n aq̄sta . f̄ .
 ere pagana la legona q̄ p̄uauit̄ura ne dixer̄m̄ loi fact̄s jud̄
 aq̄sta . f̄ . de la nra gen̄aī p̄i carn . qua al̄ al̄trei gentz
 tot̄ p̄ zo òno ager̄on eicula loi jud̄ q̄mol̄ credeter̄on . la rema
 q̄ uoluer̄ p̄uar l̄a uer̄ m̄iēcordia loi l̄eū disc̄p̄el̄ q̄ p̄ga
 ion p̄ aq̄st̄ aīa . f̄ . one . orad̄ la p̄garon loi l̄eū disc̄
 p̄loī al . n . f̄ . l̄eū l̄eū p̄lar̄ aīa m̄oc̄ ad̄ aq̄sta . f̄ .

HOMILIES D'ORGANYÀ, plana 13.

(Manuscrít de les darreríes del segle XIIe o de la primería del XIIIe).

PC
3802
.A5

Antics documents de
llengua catalana

Whitehill
IMS

PONTIFICAL INSTITUTE
OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK
TORONTO 5, CANADA

